

Årsberetning og årsregnskap 2003

VINMONOPOLET

Innhold

- 04 > Visjon
- 05 > Hovedpunkter
- 06 > Viktige datoer i 2003
- 07 > Nøkkeltall
- 09 > En betjening med spesialkompetanse
- 10 > Årsberetning og årsregnskap for 2003
- 17 > Best og billigst med Vinmonopolet
- 19 > Konkurransen – takket være Vinmonopolet
- 20 > Resultatregnskap
- 21 > Balanse
- 22 > Kontantstrømanalyse
- 23 > Noter til regnskapet
- 32 > Revisjonsberetning
- 33 > Rikt varesortiment
- 35 > Et bredere utvalg enn «10 på topp»
- 36 > Salget
- 39 > De 30 mest solgte produktene
- 41 > En myndig, men myk kontroll
- 43 > Butikkene
- 44 > Oversikt over butikkene
- 47 > 9 av 10 er fornøyde med tilgjengeligheten
- 48 > Priser og avgifter
- 50 > Vinåret 2003
- 55 > Vinmonopolet som alkoholpolitisk redskap
- 57 > Vinmonopolet bidrar til bedre drikkevaner
- 58 > English summary
- 59 > Key figures
- 61 > Kvalitetskrav – uten slingringsmonn
- 62 > Statistikk
- 72 > Organisasjonen
- 74 > Adresser

Visjon

Vinmonopolet – kvalitet og ansvar i kontakt med mennesker

Kvalitetsaspektet gjelder alt fra vareutvalget i våre butikker, rådgivning og service til intern og ekstern kommunikasjon. Ansvar kjennetegnes ved fravær av kjøpepress, effektiv sosial kontroll, holdningsskapende tiltak, etisk adferd og effektiv drift.

Vår kontakt med mennesker omfatter foruten våre kunder også forretningsforbindelser, ansatte, eiere og opinionsdannere.

Vinmonopolets strategiske fokusområder

- Kunderelasjoner
- Samfunn/sosialt ansvar

I tillegg skal Vinmonopolet vektlegge områdene:

- Leverandørrelasjoner
- Eier/finansielle krav
- Medarbeidere og organisasjon

Våre overordnede mål

Vinmonopolet skal:

- Være Norges ledende faghandelskjede
- Styrke sin stilling i opinionen
- Sikre god varetilgang og effektivitet i verdikjeden fra produsent til kunde
- Gi rom for omstilling og lav avanse gjennom kostnadseffektiv drift
- Utvikle medarbeidere og organisasjon etter behov

Hovedpunkter

- Salgsvolumet økte med 3,6 prosent fra året før til totalt 61 mill. liter
- Etter fradrag av varekostnader og øvrige driftskostnader, var driftsresultatet 68,4 mill. kroner, mot 46,0 mill. kroner i 2002
- Det ble etablert 11 nye butikker. Ved utgangen av året hadde vi 188 butikker fordelt rundt om i landet
- 104 av disse butikkene er selvbetjente
- Vareutvalget økte fra 6 000 til 6 800 produkter

Viktige datoer i 2003

1. januar: Vinmonopolet er ved inngangen til året en butikkjede som består av 177 butikker, derav 71 selvbetjente.

1. januar: Vinmonopolets brennevinsprodukter blir billigere som følge av at alkoholavgiften blir satt ned med 10 prosent.

2. januar: Første salgsdag for rusbrus i dagligvarehandelen. Mediene setter umiddelbart søkelyset på dårlig alderskontroll i dagligvarebutikkene.

30. januar: Årets første butikkprosjekt fullføres; butikken i Parkveien, Oslo, flyttes til Theresesgate.

6. februar: Styret i Vinmonopolet bestemmer plasseringen av de ti nye vinmonopolbutikkene som skal åpnes dette året. Fire av butikkene blir minipol og plasseres på Rena, Rognan, Skjervøy og Stranda.

25. april: Vinmonopolets ansatte kan ta i bruk Intranettets nye varefaglige sider i den løpende kompetansebyggingen og i kundeveiledningen.

15. mai: To nye minibøker – «Smak» og «Mat & vin» – blir lansert i butikkene for å veilede kundene. Etterspørselen fra kundene blir umiddelbart meget stor og nye, store opplag må trykkes allerede i juni.

31. mai: Vinmonopolets kunde- og opinionsundersøkelse gjennomført av MMI viser blant annet at 86 % av de spurte mener tilgangen på Vinmonopolets butikker er tilfredstillende.

15. juni: De to første av de fire nye minipolene åpner; på Rena og Skjervøy. Minipolene skal drives som en prøveordning som skal evalueres ved utgangen av 2004.

20. juni: Vinbladet – selskapets kundemagasin –

gjenoppstår i ny og modernisert utgave. Tre numre gis ut dette året. Nyskapningen blir godt mottatt både i pressen og blant kunder.

30. juni: Vinmonopolet har 1. halvår gjennomgått og fornyet karakteristikker og språk som beskriver produkter i prislister og annet informasjonsmateriell. Vinjournalister i Aftenposten og Dagens Næringsliv roser fornyelsen.

14. august: Stopp i kunderetur av brennevin besluttes opprettholdt inntil videre. Bakgrunnen er at politiet fortsatt stadig kommer over metanolholdig smuglersprit.

25. august: Vinmonopolet arrangerer over tre dager konferanse for ledelsen av alkoholmonopolene i Nord-Amerika og Norden. Konferansen holdes i Oslo med deltakere fra USA, Canada, Finland, Færøyene, Island, Sverige og Norge.

2. oktober: MMIs Profilundersøkelse 2003 kårer Vinmonopolet til Norges beste handelsbedrift. Av de 115 største norske selskapene som er med i undersøkelsen kommer Vinmonopolet ut totalt som nummer 8.

30. oktober: Sosialdepartementet bestemmer at Vinmonopolet skal få åpne 8 nye butikker i 2004.

1. november: Salget gjennom Vinmonopolet øker i 2003. Ved utgangen av oktober har salgsvolumet økt med 5,1 % sammenlignet med samme periode i 2002.

3. november: En informasjonskampanje mot langing lanseres i alle våre butikker.

4. desember: Butikken Sotra, Hordaland, blir årets siste nye butikk.

31. desember: Butikkjeden Vinmonopolet består av 188 butikker hvorav 104 er selvbetjente.

Nøkkeltall

	2003	2002	2001	2000	1999
SALG (1 000 LITER)					
Svakvin	47 529	45 695	43 191	41 944	38 506
Sterkvin	1 141	1 200	1 224	1 308	1 204
Brennevin	11 539	11 188	9 020	9 114	8 905
Øvrige produkter	776	789	733	733	676
Total	60 985	58 872	54 168	53 099	49 291
INNTEKTER OG RESULTAT (MILL. KR)					
Brutto salgsinntekter	9 575,5	9 068,3	8 820,2	8 567,4	8 030,6
Driftsinntekter	7 725,2	7 320,0	7 117,3	6 990,9	6 552,5
Driftsresultat	68,4	46,0	56,7	98,8	65,5
Resultat før vinmonopolavgift	101,6	82,7	92,4	124,3	90,1
KAPITAL					
Total kapital (mill. kr)	1 592,9	1 547,7	1 500,8	1 567,5	1 478,6
Egenkapital (mill. kr)	543,2	497,6	481,2	436,3	379,6
Egenkapitalandel (%)	34,1	32,2	32,1	27,8	25,7
LØNNSOMHET (%)					
Bruttomargin ¹⁾	12,3	12,0	11,3	11,2	11,0
Resultatgrad ²⁾	1,3	1,2	1,3	1,8	1,5
Totalkapitalrentabilitet ³⁾	6,6	5,6	6,2	8,5	7,2
Egenkapitalrentabilitet ⁴⁾	19,5	16,9	20,1	30,5	25,6
LIKVIDITET					
Likviditetsgrad (%) ⁵⁾	124,9	121,0	126,4	121,8	118,6
Arbeidskapital (mill. kr) ⁶⁾	248,9	208,1	251,8	233,1	191,4
PERSONALE					
Antall fast ansatte per 31.12.	1 699	1 664	1 563	1 461	1 397
Herav: Heltidsansatte	647	645	602	576	542
Deltidsansatte	1 052	1 019	961	885	855
Antall årsverk	1 127	1 087	1 026	968	909
Antall butikker per 31.12.	188	177	156	139	130

Definisjoner:

- 1) Bruttomargin = $\frac{\text{Driftsinntekt} - \text{vareforbruk}}{\text{Driftsinntekt}} \times 100$
- 2) Resultatgrad = $\frac{\text{Resultat før vinmonopolavgift} + \text{finanskostnader}}{\text{Driftsinntekt}} \times 100$
- 3) Totalkapitalrentabilitet = $\frac{\text{Resultat før vinmonopolavgift} + \text{finanskostnader}}{\text{Gjennomsnitt av total kapital 1.1. og 31.12}} \times 100$
- 4) Egenkapitalrentabilitet = $\frac{\text{Resultat før vinmonopolavgift}}{\text{Gjennomsnitt av egenkapital 1.1. og 31.12}} \times 100$
- 5) Likviditetsgrad = $\frac{\text{Omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}} \times 100$
- 6) Arbeidskapital = Omløpsmidler – kortsiktig gjeld

0-189

020 1 267

NORGE

HAVN: 1991-1993 • ARBEJDETS: 1991, 1992, 1993

1991-1993 • 1991-1993 • 1991-1993

1991-1993 • 1991-1993 • 1991-1993

1991-1993 • 1991-1993 • 1991-1993

1991-1993

En betjening med spesialkompetanse

Markeds - og Mediainstituttet har spurt folket og fått til svar at Vinmonopolet er Norges beste handelsbedrift (MMIs profilundersøkelse 2003). Med andre ord er kundene våre svært fornøyd med servicen de får i butikkene.

God service henger sammen med betjeningens kunnskap. Det er gått sport i å ha høy kunnskap om produktene, vindistriktene, og om å kjenne de beste kombinasjonene av mat og vin. Vinmonopolet ansetter folk med høy kompetanse. I tillegg er videreutdanningen omfattende. Nyansatte må delta på en rekke obligatoriske kurs, og alle må gjennom en praksisperiode i butikk, selv om de er ansatt i en administrativ kontorjobb. «Vinmonopolskolen» er en ni-trinns utdanningsstige.

Ett eksempel på viljen til å lære mer er aktiviteten til «Varefaglig ressursgruppe». Den består av ressurspersoner fra egne rekker som tester hvilke viner som passer til forskjellige menyer. Medlemmene drar siden rundt i alle butikkene våre og formidler denne kunnskapen videre. Disse samlingene er frivillige og skjer på fritiden, men nesten samtlige butikkansatte deltar. Takket være denne entusiasmen vil ikke våre kunder oppleve det de kan risikere i den lokale videobutikken; nemlig at ekspeditøren aldri har hørt om Bergmann eller Almodovar.

Årsberetning og årsregnskap for 2003

Vinmonopolet er et statlig detaljmonopol som har enerett til salg av brennevin, vin og sterkøl til forbruker. Selskapet er et sektorpolitisk virkemiddel underlagt Sosialdepartementet, og er organisert som et særlovsselskap etter vinmonopolloven av 1931.

Målet for Vinmonopolet er å imøtekomme etterspørselen etter alkoholprodukter som er sterkere enn 4,75 volumprosent, uten å stimulere til økt salg. For å sikre vinmonopolordningen nødvendig legitimitet i befolkningen, legger selskapet vekt på å være en faghandelskjede med stor produktbredde og personlig kundeservice. I de senere år er butikknettets vesentlig utvidet med gradvis omlegging til selvbetjening.

Eneretten skal bidra til å begrense alkoholforbruket gjennom en hensiktsmessig regulering og kontroll med salget av alkohol. I denne forbindelse har den sosiale kontrollen som håndhever aldersgrensene for kjøp av alkohol og forbudet mot salg til personer som er åpenbart ruset, høy prioritet. Det samme gjelder informasjon for å styrke folks bevissthet om god drikkekultur og risiko forbundet med misbruk av alkohol.

Vinmonopolets økonomi skal sikre selskapets egen utvikling og gi grunnlag for avkastning til staten som eier.

Kontrollen med aldersgrensene for kjøp av brennevin, vin og sterkøl skal fungere effektivt og smidig. Det samme gjelder at kunder som fremstår åpenbart beruset, skal nektes kjøp. Gjennom året er det gjennomført både alderskontrollkampanjer og kampanje mot langing. Statistikk som viser antallet nektelser av kjøp på grunn av for lav alder, følger opp hvor effektivt alderskontrollen fungerer sammen med kundeundersøkelser som registrerer i hvilken grad aktuell aldersgruppe er blitt forespurt om å vise legitimasjon.

Vinmonopolet har som mål å være Norges ledende faghandelskjede. Innenfor rammevilkårene står derfor våre kunders ønsker og behov i sentrum for Vinmonopolets butikkdrift og fjernhandelsordning, som ekspederer forsendelser av kundebestillinger til hele landet via Posten. Resultater fra opinions- og kundeundersøkelser viser at Vinmonopolet har styrket sin stilling i opinionen, og at kundene i stor grad er fornøyd med butikktilbudet. I den årlige profilundersøkelsen av norske bedrifter utført av Markeds- og Mediainstituttet for 2003, ble Vinmonopolet rangert på en 8. plass totalt, og som beste handelsbedrift. Etter en omfattende modernisering og utbygging av butikknett de senere år, framstår Vinmonopolet som en framtidsrettet faghandelskjede med et bredt sammensatt sortiment av produkter til samme pris over hele landet.

Omlegging fra diskbutikker til selvbetjening har gitt økt kundetilfredshet. Det samme gjelder den sterke satsingen på fagkompetanse og kundeservice i butikkene.

Vinmonopolets drift skal være forretningsmessig. I motsetning til annen handel stimulerer ikke Vinmonopolet til økt salg ut fra økonomiske motiver. Det er fokus på at driften i alle ledd av virksomheten skal være kostnads-effektiv, slik at ikke større kostnader enn nødvendig skal bidra til å øke produktenes salgspris til forbruker. En omfattende utbygging av butikknett og ombygging til selvbetjening har krevd store økonomiske ressurser. Det er derfor helt nødvendig at nye butikketableringer må ha kundegrunnlag som er stort nok til å gi en bærekraftig økonomisk drift. I 2003 har derfor etableringstakten for nye butikker vært avstemt med behovet for å høste erfaringer med hvordan butikketableringer de senere år har virket inn på utviklingen og den geografiske fordelingen av salget. I 2003 ble det som en forsøksordning etablert fire små butikker med redusert driftskonsept (minipol) tilpasset lav omsetning på Rena, Rognan, Skjervøy og Stranda.

Etter dom i EFTA-domstolen ble alkoholloven med virkning fra 1. januar 2003 endret slik at utblandet vin og brennevin med alkoholstyrke under 4,76 volumprosent

(rusbrus, cider mv.) ikke lenger omfattes av Vinmonopolets enerett til salg. I løpet av året har dagligvarehandelen overtatt hele markedet for slike drikker. Etter lovendringen er Vinmonopolets enerett til salg avgrenset av alkoholstyrken og omfatter alle typer alkoholholdige drikker av vin, brennevin og øl med alkoholstyrke over 4,75 volumprosent.

Vinmonopolets virksomhet som statlig bedrift og monopol skal holde en høy etisk standard overfor sine leverandører. Et ryddig forretningsforhold forutsetter at både Vinmonopolet og leverandørbransjen opptre seriøst og ansvarlig. Det er tidligere innført etiske retningslinjer for de ansatte. Disse er også gjort bindende for leverandørene i kontrakts form.

SALGET Vinmonopolet solgte totalt 61,0 mill. liter alkoholholdig drikkevarer i 2003, en økning på 2,1 mill. liter eller 3,6 prosent fra 2002. Vi ser salgsøkningen i sammenheng med reduserte avgifter på brennevin fra 1. januar 2003, høy kjøpekraft i befolkningen, nye butikketableringer, selvbetjening, frykten for metanol eller lignende i smuglersprit og en stadig økende interesse for mat og vin.

Salget av svakvin – som utgjør ca. 78 prosent av totalsalget – økte med 4,0 prosent eller 1,8 mill. liter til totalt 47,5 mill. liter. Det ble solgt 34 950 mill. liter rødvin mot 32 459 mill. liter i 2002 – en økning på 7,7 prosent. For hvitvin var den relative salgsøkningen 4,4 prosent. Totalt ble det solgt 10 812 mill. liter hvitvin i 2003.

Salget av brennevin og brennevinsbaserte drikker økte i 2003 med 3,1 prosent – eller 350.000 liter – til 11,5 mill. liter. Salget av brennevin inneholdende over 22 volumprosent økte med 12 prosent til 9,9 mill. liter i 2003. Fra 1980, da Vinmonopolet solgte 19 mill. liter brennevin, falt salget til et bunnivå rundt 8 mill. liter i 2001. Grunnet avgiftsreduksjonen på brennevin fra 1. januar 2002 og 2003 synes nå denne trenden å være snudd. Salget av brennevinsbasert rusbrus inneholdende mindre enn 7 volumprosent gikk ned med 62 prosent fra snaut 1,4 mill. liter til drøyt 0,5 mill. liter etter at rusbrus ble tillatt solgt i dagligvarebutikkene fra 1. januar 2003.

Salget av sterkvin gikk ned med 4,9 prosent til 1,1 mill. liter, mens det ble solgt 700 000 liter sterkøl, en nedgang på 1,6 prosent fra 2002. Salget av alkoholfrie drikker var 80 000 liter.

REGNSKAPET Vinmonopolets omsetning (eks. mva.) var 7 725,2 mill. kroner, hvorav 4 307,6 mill. kroner var alkoholavgifter. Dette er en omsetningsøkning på 405,2 mill. kroner fra 2002. Etter fradrag av varekostnader og øvrige driftskostnader, var driftsresultatet 68,4 mill. kroner. Driftsresultatet var 22,4 mill. kroner bedre enn i 2002. Hovedsakelig skyldes resultatforbedringen gevinst fra salg av eiendommer. Økt salgsvolum fra nyetableringer bidrar også til at resultatet øker i 2003.

Pensjonskostnadene øker betydelig sammenlignet med 2002, og bidrar til å dempe resultatforbedringen.

Resultat før vinmonopolavgift var 101,6 mill. kroner, som er 18,9 mill. kroner høyere enn i 2002. Vinmonopolavgiften, som betales til staten istedenfor ordinær skatt, er for 2003 beregnet til 25,6 mill. kroner. Stortinget har fastsatt at 40 prosent av overskuddet etter vinmonopolavgift skal tilfalle staten. Dette utgjør 30,4 mill. kroner. Årets resultat etter vinmonopolavgift og statens overskuddsandel utgjør 45,6 mill. kroner, som foreslås overført til annen egenkapital.

Kontantstrømmene var 52,2 mill. kroner fra operasjonelle aktiviteter, og 90,9 mill. kroner ble benyttet til investeringsaktiviteter. Samlet beholdning av kontanter og kontantekvivalenter per 31.12.2003 var 863,5 mill. kroner, i forhold til 872,9 mill. kroner ved forrige årsskifte. Totalkapitalen i selskapet utgjorde 1 592,9 mill. kroner per 31.12.2003. Bokført egenkapital per 31.12.2003 var 543,2 mill. kroner, tilsvarende en egenkapitalprosent på 34,1. Til sammenligning var egenkapitalen per 31.12.2002 på 497,6 mill. kroner, tilsvarende en egenkapitalprosent på 32,2. Det bekreftes at årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift i samsvar med regnskapsloven § 3.3.

BUTIKKENE Vinmonopolet åpnet i 2003 11 nye butikker. Ved utløpet av 2003 hadde Vinmonopolet 188 butikker. Av disse var 104 butikker selvbetjent. Vinmonopolet fortsetter å endre driftsformen fra disk- til selvbetjente butikker. Positive tilbakemeldinger fra kunder, medier og ansatte støtter et slikt strategivalg. Ambisjonene er derfor å bygge om de fleste diskbutikker til selvbetjening innen utløpet av 2005.

I en undersøkelse MMI gjennomførte for Vinmonopolet høsten 2003 svarte 88 prosent av de spurte at tilgjengeligheten til en av Vinmonopolets butikker er god nok der de bor. Tallet stemmer godt overens med den faktiske

tilgjengeligheten: Omlag 85 prosent av befolkningen bor i en kommune med vinmonopolbutikk eller bor mindre enn 15 kilometer fra nærmeste butikk.

Vi ønsker likevel å fortsette med å forbedre tilgjengeligheten i årene som kommer, både av distriktshensyn og for å avlaste presset på butikker i byene som har fått en uheldig stor omsetning. En videre utbygging av butikknettets antas også å ville bidra til å demme opp for ulovlig omsetning, men forutsetningen er at nye butikk-etableringer gir tilfredsstillende lønnsomhet.

SAMFUNNSANSVAR Vinmonopolet opererer innenfor alkohollovens rammer. Alkohollovens formål er å begrense de samfunnsmessige og individuelle skader som alkohol kan innebære, gjennom å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer. Vinmonopolordningens regulering av tilgjengeligheten til alkohol og fraværet av kjøpepress medfører lavere salg enn om sterkøl, vin og brennevin hadde vært mer tilgjengelig. Forskning viser at reduksjon i totalforbruket gir færre alkoholrelaterte skader og ulykker. Vinmonopolet kommer i nær kontakt med sine kunder. Forutsetningene for å utøve sosial kontroll er derfor optimale. Vinmonopolet har stadig alderskontrollkampanjer og alderskontroll og annen sosial kontroll ligger høyt i personalets bevissthet. I 2003 ble drøyt 13 000 personer avvist som mindreårige eller synlig beruset mot 19 000 i 2002. Nedgangen kan sees i sammenheng med den løpende kontrollen som utføres i butikkene, samt de alderskontrollkampanjer som er gjennomført i løpet av året. Den sosiale kontrollen er en av våre høyest prioriterte arbeidsoppgaver, og tiltakene vi gjennomførte i 2003 har åpenbart hatt en preventiv virkning.

GROSSISTER Ved utgangen av året har 111 grossister leveringsavtale med selskapet, en økning på 20 fra året før. De 10 største grossistene representerer en markedsandel på 62 prosent, som er en nedgang på 4 prosentpoeng fra 2002.

For levering til våre butikker benytter grossistene seg av distribusjonsfirmaer. Vinmonopolet har distribusjonsavtale med 60 distributører. De fem største står for 99 prosent av levert volum til butikkene. Det er inngått detaljerte avtaler om den praktiske gjennomføringen av vareleveransene til butikkene.

Etter at Vinmonopolet opprettet Ekstranett mot grossistene i november 2002, har nettsiden i løpet av året blitt utviklet til å bli Vinmonopolets viktigste informasjons-

kanal mot grossistene. Papirbasert informasjon til grossistene skjer nå helt unntaksvis. Omleggingen gir en effektivisering av informasjonsflyten.

Selskapet har i løpet av året styrket logistikkavdelingen og satt ytterligere fokus på forbedringer og effektivisering av hele verdikjeden. Dette arbeidet skjer i tett samarbeid med grossister og distributører, og har gitt gode resultater.

PRODUKTKONTROLL Det er gjennomført kjemisk og sensorisk kontroll innen alle sortimenter og varegrupper. Kontrollen er hyppigst for produkter som er innkjøpt av Vinmonopolet til basisutvalget. I 2003 er det gjennomført kjemisk kontroll av ca 1 000 produkter. Det er ikke funnet feil av alvorlig karakter. Den vanligste feilen er variasjon i alkoholinnholdet i forhold til det som er opplyst på emballasjen. 1 prosent av varene hadde et avvik på over 1 volumprosent. Andre produktfeil er for høye nivåer av tilsetningsstoffer og enkelttilfeller av for lavt volum i Bag in Box. Sensorisk mottakskontroll av nye produkter innkjøpt til basisutvalget førte til at 12 produkter ble stoppet før lansering. For disse produktene var det ikke samsvar mellom tilbud og levert vareparti. I 2003 er det videre igangsatt mikrobiologisk kontroll av økologiske produkter.

ORGANISASJONEN OG DE ANSATTE Etablering av nye butikker samt økt omsetning, førte til fortsatt behov for økning av fast ansatte i 2003. Antall ansatte økte med 35, slik at det totale antall ansatte ved utgangen av året var 1 699. Til sammen utgjorde dette 1 127 årsverk, en økning på 40 fra året før. Fordelingen mellom heltids- og deltidsansatte var 647/1 052. Dette viser at forholdet er tilnærmet det samme som i 2002. Blant deltidsansatte i butikk er det en forskyvning mot kortere arbeidsavtaler. Årsaken er at de fleste nyåpningene er småbutikker, samt at vi i 2003 også har startet forsøk med fire minipol. Ressursbruken på intern opplæring har fortsatt vært betydelig, og de igangsatte organisasjonsutviklings-tiltakene ble videreført. Det er lagt stor vekt på å bygge opp kompetansenivået til de ansatte i butikkene, og det er igangsatt utviklingstiltak for ledere i administrasjonen. Selskapet deltar i prosjektet «Inkluderende arbeidsliv», hvor målet er å redusere sykefraværet og å øke den gjennomsnittlige pensjonsalderen. I 2003 var sykefraværet i selskapet 23 783 dager. Dette utgjør 8,7 prosent av mulige dagsverk mot 9,1 prosent i 2002.

LIKESTILLING MELLOM MENN OG KVINNER

	Andel kvinner	Andel menn
Totalt	70,5 %	29,5 %
- Administrasjonen (148)	48,7 %	51,3 %
- Heltid (142)	46,5 %	53,5 %
- Deltid (6)	100 %	0 %
- Butikker (1 551)	72,5 %	27,5 %
- Heltid (505)	48,3 %	51,7 %
- Deltid (1 046)	84,2 %	15,8 %
Ledere - totalt	38,7 %	61,3 %
- Direktørnivå	33,3 %	66,7 %
- Seksjonssjefer	25,0 %	75,0 %
- Butikksjefer	40,0 %	60,0 %

Selskapet har et likestillingsprogram hvor det er fastslått at deltidsarbeid, omsorgspermisjon eller annet fravær i henhold til lowerverk, overenskomster eller interne retningslinjer, ikke skal være til hinder for ansettelse eller avansement. Videre legges det vekt på at alle ledere aktivt skal motivere til likestilling innen sitt ansvarsområde, samt fremme likestilling ved tilretteleggelse av rutiner og øvrige arbeidsforhold. Selskapet har i en årrekke praktisert like-lønnsprinsippet (lik lønn for likt arbeid).

INFORMASJONSTEKNOLOGI De aller fleste forretningsprosesser i Vinmonopolet benytter og er avhengig av IT- hjelpemidler.

I mange situasjoner benyttes IT til å drive god kundeservice samtidig som det bidrar til kostnadseffektiv drift. For eksempel er effektiv lagerstyring i butikk viktig for å unngå utsolgsituasjoner (god kundeservice) og for å holde lageret og dermed driftskostnadene så lave som mulig.

Året 2003 har i stor grad vært preget av at flere større prosjekter er i gang med planlegging av forbedringer og ny systemfunksjonalitet som skal settes i drift i 2004. Etter at vi installerte nytt butikkdatasystem i 1999 har det blitt lagt inn mange forbedringer, men i 2004 vil vi gjennomføre en større oppgradering av butikkdataprogramvaren og utskifting av en del av utstyret. Samtidig vil vi ta i bruk en ny løsning med systemstøtte for håndtering av varemottak i de største butikkene.

Senhøstes i 2003 påbegynte vi arbeidet med å sette i drift et nytt innkjøpssystem for driftsmidler. Systemet

forventes å være i full drift for hovedkontor og butikkene i løpet av våren 2004.

Det er også satt i drift en tettere integrasjon mellom e-handelssystemet og butikkdata-systemet for å håndtere varer som bestilles via Internett eller Kundesenter for utlevering i butikk på en mer kostnadseffektiv måte.

Selv om vi i 2003 har vært forskånet mot omfattende uheldige konsekvenser av stadig økende mengde data-virus og andre trusler som kan påvirke driftstabiliteten i våre systemer, har vi i løpet av året gjennomført noen viktige tiltak i våre datakommunikasjonsløsninger for å oppnå større driftssikkerhet og for å sikre våre systemer bedre mot virus og annen uønsket tilgang utenfra. Det vil være behov for å holde fokus på datasikkerhet i tiden som kommer.

DET YTRE MILJØ Vinmonopolet har i 2003 igangsatt et prosjekt for å integrere miljøledelse i våre styrings-systemer. Prosjektet følger retningslinjene for Grønn Stat, som er initiert av Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Miljøverndepartementet. Vinmonopolet har kartlagt sin påvirkning på det ytre miljø innen områdene Innkjøp, Transport, Energi og Avfall og satt mål på reduksjon i påvirkning innen alle fokusområdene.

Miljøkrav vil bli et kriterium i innkjøpsprosessen av driftsmidler, og leverandører vil bli bedt om å beskrive hvilke tiltak innen miljøforbedringer som gjøres i virksomheten. I forbindelse med innkjøp vurderes behov og muligheter for gjenbruk før anskaffelse foretas. Det stilles krav til bruk av miljøvennlig papir på trykksaker og prislister.

Resirkulerbart materiale skal benyttes i den grad det er mulig.

Vinmonopolet tilbyr et utvalg av økologiske produkter i henhold til tilbud og etterspørsel.

For leverte og godkjente EURO-paller gjelder palletvekslingsordningen slik at pallene gjenbrukes. Vinmonopolet har en landsomfattende avtale på retur av papp, plast, glass og trevirke. Avfallet kildesorteres før det sendes til resirkulering. Selskapets kildesorteringsgrad gjennom returselskapet er 99,5 prosent. Vinmonopolet er medlem av returselskapet for næringselektronikk, Renas AS. Selskapet har en resirkuleringsordning for tonerkassetter, og er medlem av Materialretur for resirkulering av gaveesker i kartong.

Det er ikke pantesystem på vin- eller brennevinsflasker. Vinmonopolet oppfordrer kundene til å benytte kommunenes iglosystemer, men tar imot flasker i butikkene dersom kundene ønsker det. Norsk GlassGjenvinnings mål for 2004 er 90 prosent retur av glassavfall.

Vinmonopolets grossister har ansvar for transport av drikkevarer til våre butikker. I samarbeid vil vi søke å redusere belastningen på det ytre miljø gjennom effektiv transport.

Det iverksettes tiltak innen ENØK og holdningsskapende tiltak i våre butikker og på våre kontorer.

FREMTIDSUTSIKTER På grunnlag av det arbeidet som er gjort i 2003 vil styret fremheve følgende oppgaver i 2004:

Vinmonopolets oppgave er fortsatt å ivareta den alkoholpolitiske rollen på en mest mulig hensiktsmessig måte. Dette innebærer at Vinmonopolets rolle må tilpasses dagens krav og virkelighet. Derfor må Vinmonopolet fortsette å sette kunden i sentrum både når det gjelder ansvar og service i tråd med visjonen «Vinmonopolet – kvalitet og ansvar i kontakt med mennesker». Det vil fortsatt bli lagt vekt på at den sosiale kontrollen skal fungere best mulig. Kunnskapsbasert informasjon om vinens smak og vin som tilbehør til mat tar sikte på å skape god drikkekultur basert på måtehold. God kundeservice vil fortsatt være viktig for å sikre legitimitet i befolkningen for Vinmonopolets alkoholpolitiske rolle. Det er en målsetning at kundene skal kunne ha høye forventninger til Vinmonopolet, og at vi til

enhver tid skal ha som mål å møte kundenes krav og forventninger.

Styret vil fatte beslutning om etableringer av nye butikker innenfor det til enhver tid gjeldende rammeverk og på grunnlag av økonomiske vurderinger. Slik butikknett i dag er utbygd setter økonomiske krav til nødvendig lønnsomhet minst like store begrensninger som alkoholpolitiske og tilgjengelighetsmessige vurderinger.

På grunn av mangel på egnede butikklokaler måtte fire butikketableringer, som skulle vært gjennomført i 2003, utsettes til 2004. I tillegg er det for 2004 planlagt åtte nye butikker. Med disse etableringene vil antall butikker ved utgangen av 2004 øke til 200. I tillegg vil Vinmonopolet fortløpende fortsette å bygge om diskbutikker til selvbetjeningsbutikker. Forbedring av og evaluering av butikknett er en løpende oppgave som kommer kunden til gode.

Basert på styrets vurderinger som departementet har sluttet seg til, skal de åtte butikketableringene i 2004 være fire butikker i byer og fire butikker i nye kommuner. I tråd med dette har styret vedtatt at det etableres en ny butikk i henholdsvis Bodø, Trondheim, Bergen og Oslo i 2004. Etableringene i nye kommuner er vedtatt lagt til Verdal i Nord-Trøndelag, Østre Toten i Oppland, Lier i Buskerud og Ås i Akershus. Etableringene i de to sistnevnte kommuner forutsetter en lokalisering innen kommunen som kan gi grunnlag for et økonomisk forsvarlig resultat.

Mot slutten av 2004 skal det foretas en evaluering av erfaringene med driften av de fire minipolene. Styret vil på dette grunnlag ta stilling til om minipolkonseptet er en egnet form for butikkdrift som bør videreføres.

Vinmonopolet vil fortsatt legge vekt på til enhver tid å ha et best mulig markedstilpasset sortiment. Sortimentsstyringen er et løpende arbeid. I den hensikt å forbedre innkjøpssystemet og strykningsreglene vil forskriften om Vinmonopolets innkjøpsvirksomhet bli gjennomgått i 2004. Kundeundersøkelser viser at Vinmonopolets sterke fokus på kvalitet og bredde i sortimentet blir høyt verdsatt.

Målet er at Vinmonopolet skal være Norges ledende faghandelskjede. Ved fortsatt styrking og foredling av butikknett i form av en viss utbygging der kundegrunnlaget er stort nok, ombygging til selvbetjent, kundevennlig

lokalisering og utvikling av behovstilpassede butikkkonsepter for distrikter og større byer legges det til rette for kundeservice som bygger opp under Vinmonopolets alkoholpolitiske rolle. Servicegraden skal stadig utvikles med aktiv og målrettet bruk av varefaglig kompetanse i tjenestetilbudet til kundene, profilerende kundekommunikasjon og butikkdesign, og et vareutvalg som fremhever selskapets kvalitetsprofil.

Styret takker alle medarbeidere som gjennom sin store arbeidsinnsats og positive vilje til forbedringer har bidratt til videreutvikling av Vinmonopolet.

Oslo, 18. mars 2004

Harald Arnkvaern
Harald Arnkvaern
Styreleder

Tone Skogen
Tone Skogen
Nestleder

Lise Christoffersen
Lise Christoffersen

Arnfinn Holten
Arnfinn Holten

Jan Blomseth
Jan Blomseth

Ingvild Strømsheim Wold
Ingvild Strømsheim Wold

Elianne Ingebrigtsen
Elianne Ingebrigtsen

Helge Storvik
Helge Storvik

Juul Lyseggen
Juul Lyseggen

Knut Grøholt
Knut Grøholt
Adm. direktør

Best og billigst med Vinmonopolet

Vinmonopolet er det beste og billigste alternativet, både for den enkelte forbruker og for samfunnet som helhet.

Vi har Vinmonopolet fordi det av sosiale og helsemessige grunner er viktig å begrense det totale alkoholkonsumet. Ved siden av folkehelsegevinsten gir vinmonopolordningen andre fordeler som gjør sitt til at den enkelte forbruker er tjent med Vinmonopolet.

Vinmonopolet tilbyr i dag ca. 6 500 produkter. Ikke mange andre vinbutikker i verden matcher oss på dette området. Etter et besøk i en av Vinmonopolets butikker høsten 2003 sa Italias ledende vinjournalist, Giovanni Fabrizio, følgende til Vinbladet:

«Ingen vinbutikk i Italia kan tilby sine kunder et så bredt utvalg fra forskjellige land og regioner. Så godt utvalg får man neppe noe sted i hele Europa, kanskje med unntak av noen butikker i Tyskland. Jeg er imponert».

Ved siden av å tilby et bredt vareutvalg bidrar Vinmonopolet også til å holde prisene nede. Fratrullet avgifter er vin av samme kvalitet billigere i Norge enn i Danmark. Dette skyldes blant annet stordriftsfordeler og at vi kan presse prisene. I tillegg er vi opptatt av effektiv drift og at dette skal komme våre kunder til gode i form av mindre påslag og ikke for at vi selv skal tjene mest mulig.

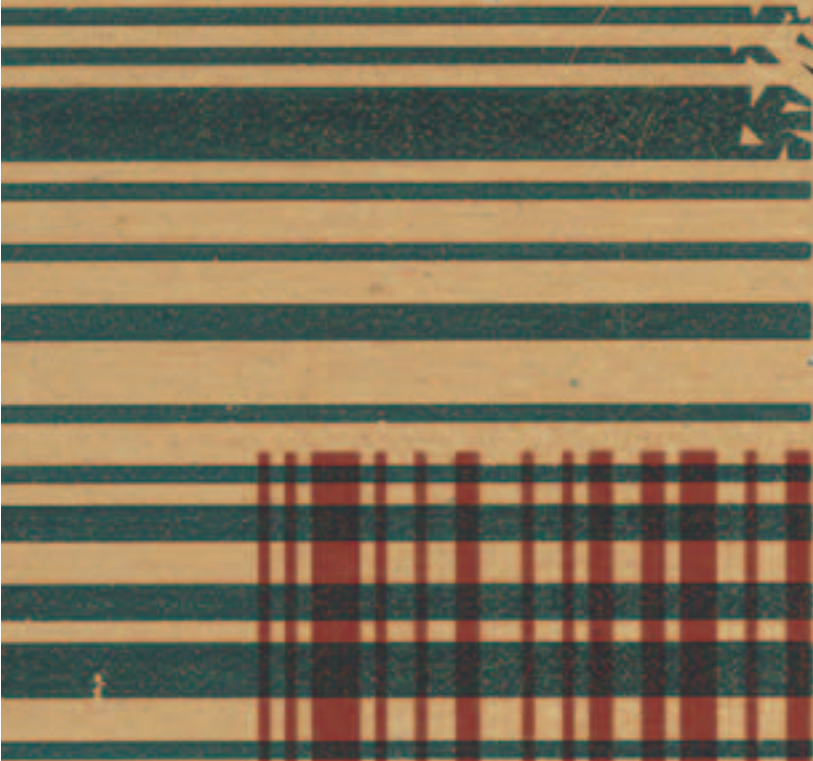
I Vinmonopolet jobber mange med stor interesse for vin, og vin i kombinasjon med mat. Vi har en stabil stab av voksne og vel skolerte medarbeidere. Alle må gjennom flere kurs og regelmessig arrangeres prøvesmakinger i butikkene våre. Vi vet hvilke viner som passer til kylling, pasta, biff, fisk, søte desserter og annen mat. Nye produkter som lanseres i vår prisliste er vurdert av våre smaksdommere. Vår kompetanse og kvalitetssikring bidro til at Vinmonopolet ble kåret til Norges ledende faghandelkjede i en profilundersøkelse foretatt av Markeds- og Mediainstituttet i 2003.

Alkohol er ingen ordinær dagligvare som melk og mineralvann, men kan medføre betydelige skader ved misbruk. Derfor er sosial kontroll en viktig del av vår hverdag. Alderskontroll er krevende, derfor har vi sterk fokus på dette under all opplæring. Nærheten vårt butikkpersonale har til kundene bidrar til god sosial kontroll.

Mange er tjent med Vinmonopolet. Viktigst er det at Vinmonopolet gjennom vår salgsform begrenser alkoholkonsumet og derved også skadene og kostnadene som følge av misbruk. Men også vininteresserte og prisbevisste kunder er tjent med Vinmonopolet. Vinmonopolet framstår dermed som det beste og billigste alternativet – både for deg som kunde og for samfunnet som helhet.

Knut Grøholt
Adm. direktør

3

328151

009152

Konkurransen – takket være Vinmonopolet

Visst er vin dyrt i Norge. Men holder man avgiften utenom er vin generelt billigere hos oss enn i Danmark. Det skyldes blant annet stordriftsfordeler. Våre kunder vil dessuten kunne finne at noen eksklusive viner koster mer i Frankrike enn her. Det har sammenheng med at Vinmonopolet har lav avanse på alle viner, enten det er billige merker eller eksklusiv Bordeaux.

Paradoksalt nok er Vinmonopolet garantist for effektiv konkurranse i vinmarkedet. Vi har avtale med over 100 grossister som konkurrerer om å få solgt sine produkter gjennom oss. Med et så stort antall profesjonelle vinimportører har vi en reell konkurranse på tilbudssiden. Dette betyr at vi kan presse tilbudsprisene. Vinmonopolet driver ikke med profittmaksimering, lavere tilbudspriser kommer derfor kundene direkte til gode.

Resultatregnskap

1.1. - 31.12. (mill. kr)	Note	2003	2002
Salgsinntekter	2	7 699,3	7 311,9
Andre inntekter	12	25,9	8,1
Driftsinntekter		7 725,2	7 320,0
Vareforbruk	3	6 771,1	6 439,2
Lønn og andre personalkostnader	4, 18	543,7	503,1
Av-/ nedskrivninger varige dr.midler	12	79,4	73,8
Andre driftskostnader	4, 5, 9	262,6	257,9
Driftskostnader		7 656,8	7 274,0
Driftsresultat		68,4	46,0
Finansinntekter	6, 8	35,6	39,4
Finanskostnader	6	2,4	2,7
Finansposter		33,3	36,7
Resultat før vinmonopolavgift		101,6	82,7
Vinmonopolavgift	13	25,6	17,3
Årets resultat		76,0	65,5
Overføringer og disponeringer			
Til overskuddsandel og utbytte	14	30,4	49,1
Til annen egenkapital		45,6	16,4
Sum		76,0	65,5

Balanse

Per 31.12. (mill. kr)	Note	2003	2002
EIENDELER			
Utsatt skattefordel	13	9,4	16,5
Varige driftsmidler	12	330,5	324,2
Langsiktige fordringer	11	6,2	6,3
Anleggsmidler		346,1	347,0
Varebeholdning		367,4	308,4
Kundefordringer	9	6,4	8,0
Andre kortsiktige fordringer	10,20	9,5	11,4
Finansielle investeringer	8	237,5	239,8
Konter, bankinnskudd	7	626,0	633,1
Omløpsmidler		1 246,8	1 200,7
Sum eiendeler		1 592,9	1 547,7
GJELD OG EGENKAPITAL			
Innskutt kapital			
Aksjekapital	16	0,0	0,0
Opptjent kapital			
Annen egenkapital	17	543,2	497,6
Egenkapital		543,2	497,6
Pensjonsforpliktelser	18	51,7	57,5
Langsiktig gjeld		51,7	57,5
Leverandørgjeld		734,5	713,7
Vinmonopolavgift	13	30,5	35,8
Skyldig offentlige avgifter		74,9	81,0
Overskuddsandel og utbytte	14	30,4	49,1
Annen kortsiktig gjeld	15	127,7	113,0
Kortsiktig gjeld		998,0	992,6
Sum gjeld og egenkapital		1 592,9	1 547,7

Oslo, 18. mars 2004

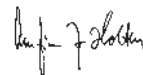
Harald Arnekværn
Styreleder

Tone Skogen
Nestleder

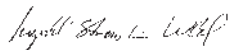
Lise Christoffersen

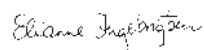
Arnfinn Holten

Jan Blomseth

Ingvild Strømsheim Wold

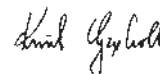
Elianne Ingebrigtsen

Helge Storvik

Juul Lyseggen

Knut Grøholt
Adm. direktør

Kontantstrømanalyse

(mill. kr)	2003	2002
LIKVIDER TILFØRT FRA VIRKSOMHETEN		
Tilført fra årets virksomhet *)	102,3	80,2
Endring leverandører	20,8	27,5
Endring i lager, debitorer	-57,5	-34,3
Endring andre kortsiktige poster	-13,4	8,3
Netto likviditetsendring fra virksomheten	52,2	81,7
LIKVIDER BRUKT PÅ INVESTERINGER		
Investeringer i varige driftsmidler	- 90,9	-132,9
Salg av varige driftsmidler	29,2	9,0
Netto likviditetsendring fra investeringer	- 61,7	-123,9
LIKVIDER FRA FINANSIERING		
Endring andre langsiktige fordringer	0,1	0,0
Netto likviditetsendring fra finansiering	0,1	0,0
Netto endring i likvider gjennom året	- 9,4	-42,2
Likviditetsreserve 1.1.	872,9	915,1
Likviditetsreserve 31.12.	863,5	872,9
Spesifikasjon likviditetsreserve 31.12.		
Kontanter	24,6	21,3
Bankinnskudd	601,4	611,8
Finansielle investeringer	237,5	239,8
	863,5	872,9
Resultat før vinmonopolavgift	101,6	82,7
Gevinst ved salg av driftsmidler	-24,1	-7,0
Ordinære av- og nedskrivninger	79,4	73,8
Betalbar vinmonopolavgift	-18,4	-12,0
Endring pensjonsavsetning	-5,8	-8,2
Overskuddsandel	-30,4	-49,1
*) Tilført fra årets virksomhet	102,3	80,2

Noter til regnskapet

1 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

AS Vinmonopolet er underlagt Lov om Aktieselskapet Vinmonopolet og avlegger årsregnskap i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk.

1.1 DRIFTSINNETEKTER

Salgsinntektene er presentert inklusive alle avgifter med fradrag for merverdiavgift. Inntektsføring finner sted ved levering av varer til kundene.

1.2 KLASSIFISERING OG VURDERING AV BALANSEPOSTER

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

1.3 VAREBEHOLDNING

Varelageret er verdsatt til faktiske innkjøpspriser (inklusive alkoholavgift) for de ulike produktene.

1.4 KUNDEFORDRINGER OG ANDRE FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

1.5 AKSJER

Aksjer er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og markedsverdi. Obligasjoner som holdes til forfall er vurdert til kostpris. Over-/underkurs periodiseres lineært over levetiden.

1.6 KORTSIKTIGE INVESTERINGER

Finansielle investeringer klassifiseres som omløpsmidler. Kortsiktige investeringer (obligasjoner og sertifikater), som inngår i en handelsportefølje med henblikk på videresalg, vurderes til markedsverdi. Obligasjoner og sertifikater som holdes til forfall vurderes til kostpris tillagt amortisert over- og underkurs.

1.7 VARIGE DRIFTSMIDLER

Balanseførte driftsmidler omfatter investeringer som gir kapasitetsøkning eller vesentlig kvalitetsbedring. Disse er oppført i balansen til kostpris redusert for ordinære avskrivninger og nedskrivninger. Investeringer i butikklokaler vurderes samlet i en portefølje ved vurdering av virkelig verdi. Driftsmidler som ikke er i bruk nedskrives til gjenvinnbart beløp.

Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Tap ved salg av anleggsmidler er beregnet som differansen mellom salgssum og bokført verdi, og er presentert netto under øvrige driftskostnader. Gevinst ved salg av anleggsmidler, som er beregnet på tilsvarende måte, er presentert netto under andre inntekter.

1.8 VINMONOPOLAVGIFT

AS Vinmonopolet betaler ikke ordinære skatter, men vinmonopolavgift, som utgjør 28 prosent av resultatet. Beregningsgrunnlaget for vinmonopolavgift reduseres med fjorårets vinmonopolavgift.

Utsatt skatt er beregnet med 28 prosent på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer ved utgangen av regnskapsåret mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Negative midlertidige forskjeller og positive midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reverseres i samme periode er utlignet.

1.9 PENSJONSFORPLIKTELSER

Vinmonopolets ansatte er tilknyttet Statens Pensjonskasse (SPK). Selskapet har dessuten pensjonsordninger vedrørende avtalefestet førtidspensjon (AFP) og lønnsytelser utover 12G.

Nåverdien av pensjonsforpliktelsene som ikke er dekket gjennom SPK er vist som langsiktig gjeld i balansen, og årets endring i pensjonsforpliktelsen føres over resultatregnskapet som lønn og andre personalkostnader.

Pensjonsordningen i SPK er forsikringsteknisk oppbygd. Ordningen er imidlertid ikke fondsbasert. Utbetalingen av pensjonene er garantert av staten (pensjonsloven §1). Premiefastsettelse og beregning av pensjonsforpliktelsene skjer etter actuarielle prinsipper. Det blir simulert en avkastning av fondsmidler tilsvarende langsiktige

statsobligasjoner. Avvik i den faktiske utviklingen fra de beregningsmessige forutsetninger vil kunne gi både en over- og underfinansiering av ordningen. Ved overgangen til forsikringsteknisk oppbygging i 1995 var pensjonsordningen i balanse, idet fondsmidler ble satt til beregnet pensjonsforpliktelse på dette tidspunktet.

Vinmonopolet regnskapsfører pensjonsordningen i SPK i henhold til Norsk Regnskapsstandard om pensjonskostnader. Pensjonsordningen er i relasjon til standarden en ytelsesplan.

I 1997 ble det forhandlet fram avtalefestet førtidspensjon (AFP). Ordningen innebærer at ansatte kan gå av med pensjon ved fylte 62 år eller senere. Fra 62 år til fylte 64 år dekker arbeidsgiver 100 prosent av pensjonen, mens fra fylte 64 år dekker staten 40 prosent. Ved fylte 67 år går arbeidstaker over på normal pensjon. Det betales ordinær premie til AFP i perioden. Den ordinære pensjonsforpliktelsen fra fylte 67 år kostnadsføres i perioden fram til antatt tidspunkt for førtidspensjonering (AFP). Ved beregning av AFP-forpliktelsene er det benyttet samme forutsetninger som for de ordinære pensjonsforpliktelsene, samt estimat for uttakstilbøveligheter.

2 Salgsinntekter

Fordeling hovedvaregrupper (mill. kr)	2003	2002
Svakvin	4 241,5	4 002,4
Sterkvin	142,2	142,5
Brennevin	3 248,4	3 102,5
Øvrige produkter	46,7	47,8
Andre salgsvarer	20,5	16,7
Sum	7 699,3	7 311,9

Av salgsinntektene utgjør 4 307,6 mill. kroner alkoholavgifter (4 096,4 mill. kroner i 2002).

3 Vareforbruk

Vareforbruk i resultatregnskapet er fastsatt til verdien av varekjøp justert for beholdningsendringer i henhold til vareopptelling. Alkoholavgifter inngår i vareforbruket.

4 Lønnskostnader, antall ansatte og godtgjørelser

(1 000 kr)	2003	2002
Lønn	419 345	397 888
Arbeidsgiveravgift	52 926	50 412
Pensjonskostnader inkl. arb.giv.avg.	43 444	28 240
Innleid arbeidskraft	22 207	22 034
Andre godtgjørelser	5 764	4 541
Sum lønnskostnader	543 686	503 115

Gjennomsnittlig antall ansatte for 2003 er 1 682 (1 613 for 2002).

Lønn og andre ytelser adm. direktør (1 000 kr)	2003	2002
Lønn	1 114	1 006
Pensjonskostnad	265	137
Andre godtgjørelser	108	120
Sum	1 487	1 263

Samlet styrehonorar var i 2003 kr 625 000, herav til styrets leder kr 130 000 (i 2002 kr 604 000, herav kr 125 000 til styrets leder). Samlet honorar til bedriftsforsamlingen var kr 40 000 (i 2002 kr 52 000). Ordinært revisjonshonorar utgjør kr 630 000 for 2003, mens honorar for annen bistand er kr 83 400 (tall eksklusiv mva.).

5 Andre driftskostnader

Andre driftskostnader inkluderer følgende kostnader:

(1 000 kr)	2003	2002
Andre personalkostnader	22 016	21 546
Frakt og transport	8 940	9 614
Elektrisitet	9 404	7 752
Kostnader lokaler	101 689	93 542
Inventar og driftsmaterialer	10 699	12 278
Vedlikehold - og servicekostnader	17 286	20 118
Eksterne tjenester	15 850	19 226
Kontorrekvisita, trykksaker mv.	7 925	7 565
IT, telefoni, kommunikasjon mv.	18 162	16 457
Reisekostnader	11 803	12 599
Informasjons- og emballasjemateriell	22 575	21 484
Forsikringer og bankomkostninger	9 812	9 774
Andre kostnader	6 462	5 929
Sum	262 623	257 884

6 Finansposter

Finansposter inneholder følgende inntekter og kostnader:

Finansinntekter (1 000 kr)	2003	2002
Renteinntekter bank	10 902	21 019
Avkastning obligasjoner/sertifikat	24 642	18 109
Andre finansinntekter	93	249
Sum finansinntekter	35 637	39 377

Finanskostnader (1 000 kr)	2003	2002
Rentekostnader bank	2 353	2 432
Andre finanskostnader	32	267
Sum finanskostnader	2 385	2 699

7 Kontanter og bankinnskudd

Per 31.12.2003 var 16,9 mill. kroner av selskapets bankinnskudd avsatt til betaling av skattetrekk for ansatte (17,0 mill. kroner i 2002).

8 Finansielle investeringer

Vinmonopolets finansielle investeringer består av særinnskudd, obligasjoner og sertifikat med fast rente innenfor stats-, kommune- og finanssektoren. Plasseringene hadde ved utgangen av 2003 en gjennomsnittlig durasjon på 2,5 år, og dersom investeringene ikke realiseres før ved forfall vil dette gi en gjennomsnittlig årlig avkastning på 3,9 prosent. Porteføljens gjennomsnittlige løpetid skal være fra 1 – 5 år. Investeringene er fordelt som følger:

(1 000 kr)	Kostpris	Markedsverdi	Bokført verdi
Statsobligasjoner	56 621	58 467	58 467
Kommuneobligasjoner	13 420	13 684	13 684
Finansobligasjoner og særinnskudd	161 787	166 239	165 299
Sum	231 828	238 390	237 450

Gjennomsnittlig faktisk avkastning for 2003 utgjør 11 prosent p.a. De finansielle investeringene klassifiseres som omløpsmidler og inngår i en handelsportefølje med henblikk på videresalg. Selskapet har inntektsført urealisert gevinst på 5,6 mill. kroner per 31.12. 2003. Obligasjoner som holdes til forfall utgjør 21 mill. kroner per 31.12.2003. Disse er vurdert til kostpris tillagt amortisert over-/underkurs.

9 Kundefordringer

Kundefordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap på krav med kr 763 000 (i 2002 kr 100 000). Årets realiserede tap på fordringer er inkludert i andre driftskostnader og utgjør kr 605 913 (i 2002 kr 63 979).

10 Andre kortsiktige fordringer

Andre kortsiktige fordringer er oppført til pålydende og består av:

Fordringer (1 000 kr)	2003	2002
Påløpne renteinntekter	5 484	6 437
Forskuddsbetalte kostnader	386	770
Andre kortsiktige fordringer	3 624	4 149
Sum	9 494	11 356

Andre kortsiktige fordringer inneholder aksjer i Norsk GlassGjenvinning AS med kr 150 000 (stemme- og eierandel 15 prosent), bokført til pålydende. Aksjer i heleid datterselskap, Nordpolet AS er bokført med kr 100 000 (note 20).

11 Langsiktige fordringer

Langsiktige fordringer består av obligasjons- og pantelån i forbindelse med selskapets leieavtaler på 6,2 mill. kroner (6,3 mill. kroner i 2002). Lånene er rentefrie og bundet inntil kontraktsutløp.

12 Varige driftsmidler

Driftsmidler (1 000 kr)	Anskaff. kost per 01.01.2003	Tilgang	Avgang/ Utrange- ring	Anskaff. kost per 31.12.2003	Akkumulert av- og nedskrivn. pr. 31.12.2003	Bokført verdi 31.12.2003	Av- og ned- skrivning 2003
Inventar	231 928	36 474	2 432	265 970	129 557	136 413	30 585
EDB-utstyr m.v.	150 979	29 594	0	180 573	130 926	49 647	29 117
Spes.tilpasset programvare	38 816	3 244	0	42 059	21 182	20 877	6 721
Transp.midler	4 714	579	737	4 557	3 627	930	446
Forr.bygg	103 930	1 279	9 611	95 598	51 715	43 883	1 945
Leide lokaler	94 315	19 516	2 079	111 753	41 534	70 219	10 564
Kunst	959	149	0	1 108	0	1 108	0
Tomter, ol	8 481	50	1 145	7 386	0	7 386	0
Sum	634 123	90 885	16 004	709 004	378 542	330 462	79 378

Eksterne kostnader knyttet til utvikling av administrative systemer er aktivert under EDB-utstyr. Selskapet har i 2003 nedskrevet varige driftsmidler med 0,5 mill. kroner (1,9 mill. kroner i 2002). Gevinst ved salg av driftsmidler utgjør 24,1 mill. kroner, og består hovedsakelig av salg av syv forretningseiendommer. Ordinære avskrivninger beregnes på bakgrunn av økonomisk levetid for driftsmidlene og fordeles lineært etter følgende satser (t.h.):

Inventar	15,0 - 20,0 %
EDB-utstyr	20,0 - 33,0 %
Transportmidler	20,0 %
Forretningsbygg	1,5 - 5,0 %
Leide lokaler	Over kontraktstid

13 Vinmonopolavgift

Avsetning for betalbare skatter gjelder vinmonopolavgift for 2002 og 2003.

Nedenfor er gitt en spesifikasjon over forskjellen mellom det regnskapsmessige resultat før skattekostnad og årets skattegrunnlag.

(1 000 kr)	2003	2002
Resultat før skattekostnad	101 577	82 721
+/- Permanente forskjeller	1 724	2 656
- Vinmonopolavgift foregående år	- 12 043	- 23 735
+/- Endringer midlertidige forskjeller	- 25 522	-18 632
Årets skattegrunnlag	65 735	43 010
Vinmonopolavgift	18 406	12 043

Nedenfor er det gitt en spesifikasjon av de midlertidige forskjellene samt beregning av utsatt skatt/skattefordel ved utgangen av regnskapsåret:

(1 000 kr)	31.12.2003	31.12.2002
Midlertidige forskjeller knyttet til:		
Kundefordringer	- 763	- 100
Varelager	- 300	- 300
Andre kortsiktige poster	5 621	2 700
Sum kortsiktige poster	4 558	2 300
Avsetning til førtidspensjoner	- 100	-1 814
Pensjonsforpliktelser	- 51 632	- 54 902
Anleggsmidler	13 701	- 4 579
Sum langsiktige poster	- 38 031	-61 295
Sum midlertidige forskjeller	- 33 473	- 58 995
Anvendt skattesats	28 %	28 %
Utsatt skattefordel	- 9 372	-16 519

Spesifikasjon av regnskapsmessig vinmonopolavgift:

(1 000 kr)	2003	2002
Årets betalbare vinmonopolavgift	18 406	12 043
Endring utsatt skatt	7 147	5 217
Sum regnskapsmessig vinmonopolavgift	25 553	17 260

Forklaring til hvorfor regnskapsmessig vinmonopolavgift ikke utgjør 28 prosent av resultat før skatt:

(1 000 kr)	2003	2002
28 % av årets resultat	28 442	23 163
Permanente forskjeller (28 %)	483	743
Fjorårets vinmonopolavgift (28 %)	- 3 372	- 6 646
Sum regnskapsmessig vinmonopolavgift	25 553	17 260

14 Overskuddsandel

Det er beregnet 40 prosent overskuddsandel av resultatet etter vinmonopolavgift for 2003.

15 Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld inkluderer følgende:

(1 000 kr)	2003	2002
Lån fra ansatte gjennom eget interessekontor	47 877	39 438
Gavekort	9 899	8 572
Andre påløpte kostnader	1 095	286
Skyldig lønn og feriepenger	68 833	64 677
Sum annen kortsiktig gjeld	127 704	112 973

16 Aksjekapital

Selskapets aksjekapital består av 100 aksjer à kr 500. Samtlige aksjer eies av staten.

17 Egenkapital

(1 000 kr)	Aksjekapital	Annen egenkapital	Totalt
Egenkapital 01.01.2003	50	497 538	497 588
Årets resultat	0	76 022	76 022
Overskuddsandel og utbytte	0	- 30 412	- 30 412
Egenkapital 31.12.2003	50	543 148	543 198

18 Pensjonsforpliktelser

AVSETNING TIL FØRTIDSPENSJONER

Stortinget har tidligere fattet følgende vedtak; jfr. St.prp. nr. 1 for 1993-94 side 72:

«Stortinget har samtykket i at AS Vinmonopolet i perioden 1994-96 kan tilby sine arbeidstakere over 60 år førtidspensjon».

Gjenværende forpliktelse for ansatte som har tatt imot tilbudet i 1994 - 1996 er 0,1 mill. kroner per 31. desember 2003 (i 2002 1,8 mill. kroner).

Pensjonskostnader og pensjonsmidler i Statens Pensjonskasse

Ved beregning av årets netto pensjonskostnad og netto pensjonsmidler (forpliktelser) er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	2003	2002
Årlig diskonteringsrente	6,0 %	6,0 %
Lønnsregulering	3,3 %	3,3 %
Pensjonsregulering	2,9 %	2,9 %
Avkastning på pensjonsmidler	6,5 %	7,0 %
Årlig G-økning	2,9 %	2,9 %

Pensjonskostnadsberegning (1 000 kr)	2003	2002
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	32 602	23 633
Rentekostnad av påløpte pensjonsforpliktelser	35 891	32 593
Brutto pensjonskostnad	68 493	56 226
Avkastning av pensjonsmidlene	-30 763	-30 173
Resultatført estimatavvik	6 688	5 151
Resultatført pensjonsplanendring	0	-696
Netto pensjonskostnad	44 418	30 508
Risikopremie/administrasjon	491	561
Netto pensjonskostnad før arbeidsgiveravgift	44 909	31 069
Beregnet arbeidsgiveravgift	6 332	4 381
Årets pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	51 241	35 450
Herav andel trukket i ansattes lønn	- 7 797	- 7 310
Pensjonskostnad belastet årets resultat	43 444	28 140

Pensjonsforpliktelser (1 000 kr)	2003	2002
Pensjonsforpliktelser brutto	- 623 811	- 565 636
Pensjonsmidler	518 095	468 374
Netto pensjonsforpliktelser	- 105 716	- 97 262
Ikke resultatført estimatavvik	60 465	48 312
Påløpt arbeidsgiveravgift (14 %)	-6 381	- 6 885
Netto pensjonsforpliktelser inkl. arbeidsgiveravgift	- 51 632	- 55 835

Selskapet har kostnadsført beregnede estimatavvik per 31.12.03 over gjenværende opptjeningstid (10 år).

19 Leieforpliktelser

Ved utgangen av året hadde selskapet kontraktsfestede leieforpliktelser som vil kunne medføre følgende utbetalinger i de nærmeste år:

Leieforpliktelser (1 000 kr)	2004	2005	2006	2007	2008
Butikker og kontorer	93 823	78 833	67 722	45 583	14 299

20 Nordpolet AS

AS Vinmonopolet overtok 01.01.1999 driften av Nordpolet AS på Svalbard. Innskutt aksjekapital utgjør kr 100 000. Nordpolets overskudd skal tilbakeføres lokalsamfunnet på Svalbard gjennom Longyearbyen lokalstyre, og konsolideres derfor ikke.

Datterselskapet vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringen har en bokført verdi på kr 100 000, og er presentert under andre kortsiktige fordringer.

Resultatregnskap 1.1. – 31.12. (1 000 kr)	2003	2002
Salgsinntekter	19 048	18 749
Vareforbruk	10 563	10 619
Ordinære avskrivninger	79	79
Andre driftskostnader	2 686	2 599
Driftsresultat	5 720	5 452
Finansposter	171	99
Årets resultat	5 891	5 551
Disponering årets resultat:		
Til Longyearbyen lokalstyre	5 891	5 551

Balanse per 31.12. (1 000 kr)	2003	2002
Anleggsmidler	84	163
Omløpsmidler	10 933	10 223
Sum eiendeler	11 017	10 386
Egenkapital	4 380	4 380
Kortsiktig gjeld	6 637	6 006
Sum gjeld og egenkapital	11 017	10 386

Revisjonsberetning

KONTROLLKOMITEENS INNSTILLING

Kontrollkomiteen har gjennomgått det avsluttede og revideerte årsoppgjør samt revisjonsberetningen. Styres forslag til disposisjon av overskuddet kr 76 000 000 har kontrollkomiteen ingen merknader til. Kontrollkomiteen anbefaler at bedriftsforsamlingen gir sin tilslutning til det fremlagte årsoppgjør for 2003.

Oslo, 31. mars 2004

Tor Nymo (leder) Ranja Hauglid Jan Erik Fåne

BEDRIFTSFORSAMLINGENS UTTALELSE

I samsvar med revisjonsberetningen for 2003 og kontrollkomiteens innstilling, anbefaler bedriftsforsamlingen at regnskapet for 2003, slik det fremtrer etter styrets vedtak av 18. mars 2004, blir fastsatt som selskapets regnskap for 2003. Likeledes anbefaler bedriftsforsamlingen at styrets beretning for 2003 godkjennes.

Oslo, 1. april 2004

Dagny Gärtner Hovig
Bedriftsforsamlingens leder

Rikt varesortiment

Ved utgangen av året 2003 besto Vinmonopolets totale vareutvalg av ca. 7 100 varianter fordelt på ca. 6 800 ulike produkter. Vinmonopolet skal være Norges ledende faghandelsskjede og Vinmonopolets store mangfold av produkter skiller seg sterkt fra situasjonen i norsk dagligvarehandel, som er preget av et begrenset utvalg.

Vinmonopolets vareutvalg inneholder et vidt spekter av produkter innen alle kvalitetsområder. For å gjøre det enklere for våre kunder å finne fram, har vi delt våre butikker inn i tre kategorier: Grunnsortiment, Hovedsortiment og Fullsortiment. I tillegg har Vinmonopolet i 2003 åpnet fire «minipol» i distriktene med et begrenset vareutvalg. Hver kategori har et definert vareutvalg av produkter med en tilhørende prisliste. I tillegg har hver butikk sin lokale tilleggsliste med andre produkter som skal dekke lokal etterspørsel.

SORTIMENTENE Grunnsortimentet inneholder de ca. 370 mest solgte produktene samt ca. 100 supplerende varianter (for eksempel halvflasker). Hovedsortimentet inneholder grunnsortimentet pluss de ca. 320 nest mest solgte produktene, til sammen ca. 690. Fullsortimentet inneholder ca. 1 200 produkter. Minipolene lagerfører de ca. 100 mest solgte produktene. I tillegg kan ca. 5 000 merker leveres på bestilling i løpet av noen få dager.

INNKJØP Vinmonopolet gjør alle sine innkjøp fra grossister med engrosbevilling. Bevillingsordningen forvaltes av Sosial- og helsedirektoratet, Avdeling for rusmidler. Bevillingen gir rett til å selge alkoholholdige produkter til Vinmonopolet og serveringsnæringen. Ved utgangen av år 2003 hadde 222 bedrifter fått ordinær engrosbevilling fra Sosial- og helsedirektoratet. Vinmonopolet hadde inngått avtale om innkjøp fra 111 av disse.

Vinmonopolet utarbeider hvert halvår en Markeds- og produktplan. Planen legges ut på vårt ekstrasnett. I planen redegjør Vinmonopolet for sine innkjøpsplaner. På bakgrunn av planen sendes det ut tilbudsforespørsler til grossistene. I 2003 er det sendt ut 217 tilbudsforespørsler som til sammen resulterte i tilbud på 4 330 produkter. 3 928 av tilbudene er testet sensorisk av sensorisk prøveinstans som er et panel av kvalifiserte dommere. Dette resulterte i innkjøp av 141 produkter. I tillegg til innkjøp med bakgrunn i tilbuds konkurranse overføres det også produkter til basisutvalget fra bestillingsutvalget og testutvalget på grunnlag av stort salg. I 2003 utgjorde dette 24 produkter fra bestillingsutvalget og 101 fra testutvalget.

I 2003 har Vinmonopolet innført satsingsområder i forbindelse med innkjøp og lanseringer. Satsingsområder er produkter fra et land, et område eller en stilretning som vi fokuserer spesielt på i et nyhetslipp. Satsingsområdene blir utformet og valgt ut på bakgrunn av analyser av salg og trender i Norge og utlandet. For kundene betyr dette at de får mange ulike og spennende produkter å velge mellom fra et aktuelt område eller stilretning. I november var rødvin fra Bordeaux et slikt satsingsområde.

Sosial- og helsedirektoratet har oppnevnt en egen nemnd som behandler Vinmonopolets beslutninger om innkjøp mv. Retningslinjer for nemndas virksomhet er gitt i forskrift av 16. januar 1996. I 2003 behandlet nemnda tre klager, hvorav ingen fikk medhold.

SALGSPRISEN Vinmonopolet har full åpenhet rundt sin kalkyle for beregning av avanse. Kalkylen tar utgangspunkt i at det enkelte produkt skal bære sine egne kostnader og gi Vinmonopolet en rimelig fortjeneste. Kalkylen skal både ta hensyn til håndteringskostnadene i butikk og andre faktorer som påvirker ressursforbruket.

Kalkylen kan uttrykkes ved følgende formel:

Avanse = Fast påslag + Prosentpåslag

Det faste påslaget, som skal dekke Vinmonopolets variable kostnader knyttet til håndtering av produktene, er fastsatt til 4 kroner per liter for alt brennevin og 5 kroner per liter for øvrige produkter. Det faste påslaget er mindre for brennevin enn for øvrige produkter, fordi disse produktene medfører 20 – 30 prosent mindre ressursbruk i butikkene. Prosentpåslaget, som skal dekke selskapets faste kostnader og i tillegg sikre et økonomisk resultat av driften, er fastsatt til 28 prosent av innkjøpsprisen eksklusive avgifter. Prosentsatsen reduseres gradvis når avansen overstiger 30 kroner. Avansen vil maksimalt kunne utgjøre 75 kroner per enhet. Det er en minimumsavanse på 4 kroner per enhet.

Barcelona, Champion
adresse: La Rambla
Rundt 250 vinmerker

København, Superbrødet
adresse: Halmtorvet
Rundt 100 vinmerker

Oslo, Vinmonopolet
adresse:
Ole Tobias Olsens gate 1
Omlag 1 000 vinmerker

Odense, Vinmonopolet
adresse: Kongens gt. 23
Over 1 000 vinmerker

0596033

ADMIT
ONE

0596033

Et bredere utvalg enn «10 på topp»

Vinmonopolets utvalg imponerer fagfolk fra de store vinproduserende landene. Etter et besøk i en av Vinmonopolets butikker høsten 2003 sa Italias ledende vinjournalist Giovanni Fabrizio til Polets kundemagasin Vinbladet:

«Ingen vinbutikk i Italia kan tilby sine kunder et så bredt utvalg fra forskjellige land og regioner. Så godt utvalg får man neppe noe sted i hele Europa, kanskje med unntak av noen butikker i Tyskland. Jeg er imponert».

Vinmonopolet tilbyr drøyt 5 700 vinmerker fra alle verdens vinland, pluss mer enn 1 100 andre produkter. Innkjøpspolitikken bidrar til at hele vinverdenen er representert i hyllene.

Vinmonopolets salg økte med 3,6 prosent i 2003. Salget av svakvin – som nå står for 78 prosent av Vinmonopolets omsetning – økte mest målt i liter. Det har aldri vært solgt mer svakvin i Norge enn i 2003.

KRONER OG LITER Både omsetningen i kroner og liter økte fra 2002 til 2003. Bruttoomsetningen var på 9,5 mrd. kroner, en økning på 5,4 prosent. Til sammen ble det solgt 61,0 mill. liter drikkevarer. Dette tilsvarer en volumøkning fra forrige år på 3,6 prosent. Målt i liter ren alkohol var økningen på 8,4 prosent. At omsetningen i kroner (og liter ren alkohol) øker mer enn omsetningen målt i liter, skyldes først og fremst at salget av brennevin har en noe større relativ økning enn salget av svakvin, samt redusert salg av rusbrus.

Utviklingen i salget

Økning i omsetning (kroner)	5,4 %
Økning i volum (totalt antall liter)	3,6 %
Økning i liter ren alkohol	8,4 %

Vi ser salgsøkningen i sammenheng med flere årsaker: Reduserte alkoholavgifter fra 1. januar 2003, åpning av 11 nye butikker, omlegging til selvbetjening i 22 butikker, samt høy kjøpekraft i befolkningen. Høsten 2002 rammet dessuten metanolsaken – dødelig smuglersprit ble solgt på det svarte markedet. Vinmonopolets salg av brennevin økte momentant. Metanoleffekten var også merkbar i 2003, særlig for årets tre første kvartaler. Fra oktober og ut året viste salget tendenser til stagnasjon. Bortfall av rusbrus, som Vinmonopolet sluttet å listeføre fra 1. juli etter at dagligvarebutikkene kunne selge rusbrus inneholdende mindre enn 4,76 volumprosent alkohol fra 1. januar 2003, er hovedårsaken

til dette. Avtagende metanoleffekt og avgiftsreduksjon på brennevin i Danmark fra 1. oktober kan også ha bidratt til å redusere salgsøkningen for årets siste kvartal.

Samtidig ser vi at salgsutviklingen varierer fra fylke til fylke. Det er størst økning for de fylkene som ikke rammes noe særlig av grensehandel; der vi har åpnet flest butikker; eller bygd om til selvbetjening; eller der salget per innbygger i utgangspunktet er lavest.

VINMONOPOLETS ANDEL AV TOTALSALGET Omregnet til ren alkohol har Vinmonopolet henholdsvis 87 og 93 prosent av den registrerte omsetningen av vin og brennevin. Det resterende volumet selges gjennom serveringsnæringen. Serveringsnæringen foretar størstedelen av sine innkjøp direkte fra grossist, men Vinmonopolet har også noe videresalg til serveringsnæringen.

SVAKVIN Som svakvin defineres rødvin, hvitvin, rosévin, musserende vin, fruktvin, annen druevin, annen aromatisert svakvin og alkoholsvak vin. Salget av svakvin økte med 4,0 prosent til 47,5 mill. liter i 2003 – tidenes høyeste svakvinssalg i Norge. Salget av vin i 3 liter bag-in-box fortsetter å øke, og utgjorde i 2003 45 prosent av svakvinmarkedet. I alt ble det solgt svakvin til en verdi av 5,3 mrd. kroner. Dette tilsvarer en økning på 6,1 prosent. Årsaken til at tallene i kroner og øre øker mer enn litersalget er først og fremst redusert salg av vinbasert rusbrus.

Markedet for svakvin domineres klart av rødvin, som har en særstilling her til lands. I Norge er forholdet mellom rødvin og hvitvin 7:2, mot 1:1 i England og 3:2 i Sverige. I 2003 solgte Vinmonopolet 34,95 mill. liter rødvin til en verdi av 3,9 mrd. kroner. Dette representerte en volumøkning på 7,7 prosent og en omsetningsøkning på 8,5 prosent. Aldri tidligere har Vinmonopolet solgt så mye

rødvin i løpet av ett år. Salget av rødvin utgjorde i 2003 73,5 prosent av svakvinssalget (eller 57,3 prosent av totalsalget).

Frankrike er fortsatt ledende rødvinsleverandør og slo alle tidligere salgsrekorder med 9,8 mill. liter. Dette er en oppgang på 0,1 mill. liter eller 1,1 prosent fra 2002. Aldri før har Vinmonopolet solgt så mye rødvin fra et land i løpet av ett år. Imidlertid synes interessen for franske viner å ha passert toppunktet. Det var negativ salgsutvikling for franske viner andre halvår 2003. Fortsetter denne utviklingen kan Italia være ledende på rødvin ved utgangen av 2004. Det ble solgt drøyt 7,3 mill. liter italiensk rødvin i 2003 mot 6,8 mill. i 2002, en oppgang på 7,4 prosent. Italia er med dette nest størst på rødvin i Norge.

Med en salgsøkning på 7,9 prosent til 6,2 mill. liter er spansk rødvin fortsatt på tredjeplass. Nedgangen for chilensk rødvin, som så sent som i perioden 1997 – 1999 var markedsledende, fortsatte med 7,2 prosent i 2003 til 4,5 mill. liter. Nedgangen flatet imidlertid ut i andre halvår.

Nevnte fire land står for over snaut 80 prosent av det totale rødvinsalget i Norge. En rekke «nye» vinland kommer imidlertid med full tyngde, særlig gjelder dette Australia, Sør-Afrika og Argentina. Også rødvin fra Portugal økte signifikant i 2003.

Salget av hvitvin økte med 4,4 prosent og endte til slutt på 10,8 mill. liter. Det er andre gang i historien (og andre år på rad) at Vinmonopolet selger mer enn 10 mill. liter hvitvin i løpet av ett år. Det ble solgt hvitvin for 1,15 mrd. kroner i 2003.

For første gang siden 1976 ble det solgt mest fransk hvitvin i Norge. Salget av fransk hvitvin stoppet til slutt

på 3,7 mill. liter, en oppgang på 11,2 prosent fra 2002. Salget av tysk hvitvin, som har vært markedsledende de siste 27 årene, gikk ned med 4,1 prosent til 3,5 mill. liter.

Italienske og ungarske hvitviner bidrar også sterkt til økningen for hvitvinssegmentet. Totalt ble det solgt 940.000 liter ungarsk hvitvin etter en økning på 36,6 prosent, mens italienske viner økte med 6,5 prosent til et totalvolum på 890 000 liter. Disse fire landene står for 83 prosent av hvitvinsalget i Norge.

Ca. 1 000 produkter ble tatt ut til kjemisk kontroll i 2003. Kvalitetssjef Kirsti Behrens fant ingen feil av alvorlig karakter.

Salget av musserende vin er stabilt med 1,1 mill. liter både i 2002 og 2003. Verdien av salget var 174 mill. kroner 2003, en økning på 5,4 prosent fra 2002. Det er fortsatt de spanske merkene som dominerer kategorien, med Italia og Frankrike på de to neste plassene. Mens salget av spansk og italiensk musserende sank med henholdsvis 5 og 10 prosent til 396 000 og 330 000 liter, økte salget av fransk musserende med 14 prosent til 271 000 liter. Disse tre landene står for 87,5 prosent av salget av musserende i Norge.

STERKVIN Varegruppen omfatter blant annet vermut, sherry, portvin og madeira. Det ble solgt 1,1 mill. liter sterkvin til en verdi av 176 mill. kroner i 2003. Dette innebærer en nedgang i salgsvolum på 4,9 prosent, og en reduksjon i omsetningen på 0,2 prosent. Etter en midlertidig økning i sterkvinssalget i 2000 som følge av avgiftsreduksjonen fra 1. januar 2000, synker igjen salget av sterkvin. Dette er helt i tråd med utviklingen for varekategorien de siste ti årene. Vermut utgjør den største delen av sterkvinssalget med 725 000 liter.

BRENNEVIN Salget av brennevin inneholdende mer enn 22 volumprosent økte med 12,5 prosent fra om lag 8,8 mill. liter til snaut 9,9 mill. Verdien av dette salget var på drøyt 3,7 mrd. kroner, en oppgang på 6,6 prosent fra 2002. At inntektene fra salget øker mindre enn litersalget skyldes reduksjonen i alkoholavgiften (for brennevinsprodukter over 22 volumprosent) med 9 prosent fra 1. januar 2003.

Selv om vodka er den mestselgende brennevinskategorien – opp 13,4 prosent til snaut 3,4 mill. liter – domineres fortsatt brennevinsmarkedet i Norge av brune brenneviner, fortrinnsvis druebrennevin som det – etter en oppgang

på 13,9 prosent – ble solgt 2,8 mill. liter av i 2003. Av druebrennevinene er særlig konjakk populært. Salget av konjakk økte med 17,5 prosent til 1,9 mill. liter. Også akevitt seiler i medvind. Salget av vårt tradisjonelle, norske brennevin økte med 100 000 liter til 1 mill. liter, den største omsetningen siden 1981. Salget av whisky stoppet tilslutt på 1,2 mill. liter etter en oppgang på 9,5 prosent.

Brennevinsbaserte produkter inneholdende mellom 7 og 22 volumprosent økte med 8,2 prosent til 1,2 mill. liter. Segmentet teller først og fremst en rekke likører.

RUSBRUS OG ALKOHOLSVAK VIN Kategorien omfatter drikkevarer som ikke er øl inneholdende mellom 2,75 og 7 volumprosent alkohol. Vinmonopolet sluttet å listeføre rusbrus inneholdende mindre enn 4,76 volumprosent alkohol 1. juli 2003, etter at dagligvarebutikkene kunne selge slike produkter fra 1. januar 2003. Vinmonopolet solgte 1 mill. liter rusbrus i 2003 mot 3 mill. liter i 2002. Verdien av dette salget var i 2003 snaut 100 mill. kroner, mot drøyt 250 mill. kroner i 2002.

STERKØL Salget av sterkøl gikk for første gang på fem år ned og stoppet tilslutt på 697 000 liter, en reduksjon på 1,6 prosent fra 2002. Samlet salgsverdi for 2003 var 50 mill. kroner. Mesteparten av sterkølsalget var juleøl.

ALKOHOLSVAKE OG ALKOHOLFRIE DRIKKER

Vinmonopolet tilbyr et visst utvalg av alkoholfrie produkter, samt alkoholsvake med alkoholstyrke mellom 0,7 og 2,75 volumprosent. Salget av disse produktene gikk ned med 0,7 prosent til 80 000 liter i 2003. Verdien av dette salget var drøyt 7 mill. kroner.

De 30 mest solgte produktene

Bestselgere 2003, 1000 liter					Andel	
Nr	Varenavn	Type	Land	Liter	Vin	Brennevin
1	La Boisélière	Rødvin	Frankrike	1 359	2,9 %	
2	JP Chenet Cabernet Syrah	Rødvin	Frankrike	1 353	2,8 %	
3	Boheme	Rødvin	Italia	1 341	2,8 %	
4	Gato Negro Cabernet Sauvignon 2002/2003	Rødvin	Chile	1 251	2,6 %	
5	Mezzomondo Negroamaro	Rødvin	Italia	820	1,7 %	
6	Campuguet Cuvée Jean-Lin Dalle	Rødvin	Frankrike	751	1,6 %	
7	Tariquet	Hvitvin	Frankrike	719	1,5 %	
8	Viña Maipo Cabernet Sauvignon 2002/2003	Rødvin	Chile	699	1,5 %	
9	Banrock Station Shiraz Mataro	Rødvin	Australia	556	1,2 %	
10	La Vida Cabernet Sauvignon	Rødvin	Chile	554	1,2 %	
11	Smirnoff	Vodka	USA	552		5,0 %
12	Cappella	Rødvin	Italia	552	1,2 %	
13	Dunavár Chardonnay 2001	Hvitvin	Ungarn	540	1,1 %	
14	Amigo	Rødvin	Spania	476	1,0 %	
15	Black Tower 2001	Hvitvin	Tyskland	468	1,0 %	
16	Kimberly Cabernet Sauvignon 2002	Rødvin	Sør-Afrika	455	1,0 %	
17	Koskenkorva	Vodka	Finland	454		4,1 %
18	La Buvette Cabernet Sauvignon	Rødvin	Frankrike	427	0,9 %	
19	Bache-Gabrielsen 3 kors	Cognac	Frankrike	423		3,8 %
20	Grand Veneur Merlot	Rødvin	Frankrike	418	0,9 %	
21	Robertson Cabernet Sauvignon 2002	Rødvin	Sør-Afrika	417	0,9 %	
22	Absolut Vodka	Vodka	Sverige	416		3,8 %
23	Vikingfjord	Vodka	Norge	399		3,6 %
24	Bailey's Original Irish Cream	Likør	Irland	386		3,5 %
25	Terra Vecchia 2001	Rødvin	Frankrike	386	0,8 %	
26	Bihn Liebfraumilch	Hvitvin	Tyskland	380	0,8 %	
27	Canepa Estate Cabernet Sauvignon 2001	Rødvin	Chile	372	0,8 %	
28	Quinta de Bons-Ventos	Rødvin	Portugal	356	0,7 %	
29	Marqués de Chivé Tempranillo Crianza	Rødvin	Spania	349	0,7 %	
30	J.P. Chenet Cabernet-Syrah 2002	Rødvin	Frankrike	343	0,7 %	

SYNTHOPOLLET
ELISEBERGIN
017?
7-400
DRESDEN 1017-1017-1000

SYNTHOPOLLET
ELISEBERGIN
018?
7-400
DRESDEN 1017-1017-1000

obsessedwithknitting.com

designpointsofpoint

9 8 7 6 5 4 3 2 1 0

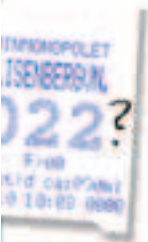
En myndig, men myk kontroll

Høsten 2003 ble det gjennomført landsomfattende kampanjer i våre butikker mot langing og for intensivert alderskontroll. Dette var ikke uttrykk for «skippertak», men tvert imot en understreking av den vekt Vinmonopolet legger på gode kontrollrutiner gjennom hele året. I 2003 ble det også satt i gang opplæring i nye servicestandarder, som bl. a. beskriver hvordan våre ansatte skal gå fram når de kontrollerer kundene.

Høsten 2003 ble 18 843 kunder fra hele landet stilt spørsmål om våre kontrollrutiner. På spørsmålet «Synes du Vinmonopolet opptre ansvarlig ved salg av alkohol (alder, langing, beruselse mv.)?», svarte 99 prosent ja. Resultatet tyder på at nærheten våre butikkansatte har til sine kunder, bidrar til en god kontroll.

I 2003 ble 13 000 personer avvist i våre butikker fordi de var mindreårige eller synlig beruset. Tallet året før var 19 000. Foreldre ønsker en best mulig kontroll som skal hindre at mindreårige får kjøpe vin og brennevin.

En «best mulig kontroll» er en av kvalitetene ved Vinmonopolet.

Vinmonopolets butikker per 31.12.2003

◆ Diskbutikker

◆ Selvbetjente butikker

Hordaland (18)

Askøy
Bergen
Arna
Bergen Storsenter
Nesttun
Fyllingsdalen
Strandgt.
Valkendorfsgt.
Vestkanten
Åsane

Bømlo
Husnes
Knarvik
Norheimsund
Odda
Os
Sotra
Stord
Voss

Sogn og Fjordane (7)

Florø
Førde
Måløy
Nordfjordeid
Sogndal
Stryn
Årdal

Nordland (13)

Andenes
Bodø
Brønnøysund
Fauske
Leknes
Mo i Rana
Mosjøen
Narvik
Rognan
Sandnessjøen
Sortland
Svolvær
Ørnes

Troms (9)

Bardufoss
Finnsnes
Harstad
Skjervøy
Storsteinnes
Storslett
Tromsø
Langnes
Tromsdalen
Tromsø

Finnmærk (7)

Alta
Hammerfest
Honningsvåg
Kautokeino
Kirkenes
Lakselv
Vadsø

Møre og Romsdal (10)

Kristiansund
Molde
Sunnalsøra
Stord
Stranda
Ulsteinvik
Ørsta
Ålesund
Moa Syd
Sentrum
Åndalsnes

Sør-Trøndelag (12)

Brekstad
Hitra
Kyrksæterøra
Oppdal
Orkanger
Røros
Støren
Trondheim
Byhaven
City Syd
Nedre Elvehavn
Munkegata
Valentinlyst

Nord-Trøndelag (6)

Grong
Levanger
Namsos
Kolvereid
Steinkjer
Stjørdal

Buskerud (8)

Drammen
Bragernes
Strømsø
Geilo
Gol
Hønefoss
Kongsberg
Røyken
Vikersund

Hedmark (8)

Elverum
Flisa
Hamar
Kongsvinger
Rena
Rudshøgda
Trysil
Tynset

Oppland (8)

Dokka
Dombås
Fagernes
Gjøvik
Gran
Lillehammer
Otta
Vinstra

Oslo (21)

Briskeby
CC Vest
Frogner
Grunerløkka
Helsfyr

Holmlia
Linderud
Majorstuen
Manglerud
Møllergata

Oslo City
Oslo S
Sandaker
St. Hanshaugen
Steen & Strøm

Storo
Stovner
Theresesgt.
Tveita
Vika
Økern

Akershus (18)

Asker
Holmensenteret
Sentrum
Bjørkelangen

Bærum
Bekkestua
Kolsås
Sandvika
Østerås

Drøbak
Eidsvoll
Jessheim
Kolbotn
Lillestrøm

Lørenskog
Nesodden
Nittedal
Strømmen
Årnes

Rogaland (11)

Bryne
Egersund
Haugesund
Jørpeland
Karmøy
Sandnes
Kvadrat
Sentrum

Sauda
Stavanger
Hillevåg
Nytorget
Straensenteret

Vest Agder (5)

Farsund
Flekkefjord
Kristiansand
Kongensgt.
Vestre Torv
Mandal

Aust Agder (6)

Arendal
Eje
Grimstad
Lillesand
Risør
Tvedestrand

Telemark (8)

Bø
Kragerø
Notodden
Porsgrunn
Rjukan
Skien
Stathelle
Vinje

Vestfold (6)

Horten
Holmestrand
Larvik
Nøtterøy
Sandefjord
Tønsberg

Østfold (7)

Askim
Fredrikstad
Gamlebyen
Torvbyen
Halden
Moss
Rakkestad
Sarpsborg

Butikkene

Vinmonopolets butikker er spredt over hele landet fra Mandal i sør og Honningsvåg i nord. Butikkenes omsetning varierer fra 3,9 til 240 mill. kroner (for detaljer om butikkenes omsetning, se tabell 6 i statistikkdelen).

Ved åpning av nye butikker, er det de små butikkene som dominerer, i enkelte områder til god avlastning for de store. Tilgjengeligheten for kundene blir stadig forbedret. I 2003 ble det åpnet 11 nye selvbetjente butikker. Totalt ble 22 butikker konvertert fra disk til selvbetjent i 2003.

Følgende butikker ble etablert i 2003

Sted	Type butikk	Åpningsdato
Hitra	Selvbetjent	8. mai
Trondheim, Nedre Elvehavn	Selvbetjent	15. mai
Tvedestrand	Selvbetjent	3. juli
Skjervøy	Selvbetjent	15. juli
Rena	Selvbetjent	15. juli
Rognan	Selvbetjent	17. juli
Stranda	Selvbetjent	4. september
Bryne	Selvbetjent	11. september
Dombås	Selvbetjent	20. november
Grong	Selvbetjent	1. desember
Sotra	Selvbetjent	4. desember

De selvbetjente butikkene er en suksess både for kunder og ansatte. Tilbakemeldingene fra kundene viser at de trives med å gå rundt i lokalene for å se og plukke varer selv. Samtidig spares de ansatte for henting og bæring av varer. Selv på travle dager er det relativt lite kø i selvbetjente butikker. Disse butikkene har vært et vesentlig bidrag for å redusere køer, spesielt i storbyene.

Den fylkesvise planen gir følgende fordeling av butikkene:

Fylke	Antall 31.12.2003	Planlagt 2004	Antall 2004
Østfold	7		7
Akershus	18	Ås	19
Oslo	21	Ullevål, Skøyen	23
Hedmark	8	Stange	9
Oppland	8	Lena	9
Buskerud	8	Lier, Nedre Eiker	10
Vestfold	6		6
Telemark	8		8
Aust-Agder	6		6
Vest-Agder	5		5
Rogaland	11		11
Hordaland	18	Bergen	19
Sogn og Fjordane	7		7
Møre og Romsdal	10		10
Sør-Trøndelag	12	Lade	13
Nord-Trøndelag	6	Verdal	7
Nordland	13	Bodø	14
Troms	9		9
Finnmark	7	Båtsfjord	8
Sum	188	12	200

ANTALL KUNDER I 2003 Vinmonopolets butikker hadde om lag 25,5 mill. ekspederinger (eks. fjernhandel) i 2003. Med et totalsalg på 61 mill. liter, gir det et gjennomsnitt på om lag 2,4 liter per kunde.

Oversikt over butikkene

Pr. 31. desember 2003

Region ØST - 47 butikker – herav 27 selvbetjente

Bjørkelangen	selvbetjent
Dokka	
Dombås	selvbetjent
Eidsvoll	
Elverum	
Fagernes	selvbetjent
Flisa	selvbetjent
Geilo	selvbetjent
Gjøvik	selvbetjent
Gol	
Gran	
Hamar	selvbetjent
Jessheim	selvbetjent
Kongsvinger	
Lillehammer	selvbetjent
Lillestrøm	selvbetjent
Nittedal	selvbetjent
Oslo	
Briskeby	
CC Vest	selvbetjent
Frogner	selvbetjent
Grünerløkka	
Helsfyr	
Holmlia	
Linderud	selvbetjent
Majorstuen	
Manglerud	selvbetjent
Møllergata	
Oslo City	selvbetjent
Oslo S	
Thereses gt.	selvbetjent
Sandaker	
Steen & Strøm	selvbetjent
St.Hanshaugen	selvbetjent
Storo	selvbetjent
Stovner	selvbetjent

Tveita	selvbetjent
Vika	selvbetjent
Økern	selvbetjent
Otta	
Rena*	selvbetjent
Rudshøgda	
Strømmen	selvbetjent
Triaden, Lørenskog	selvbetjent
Trysil	
Tynset	
Vinstra	
Årnes	

Region SØR - 48 butikker – herav 23 selvbetjente

Arendal	
Asker	
Sentrum	selvbetjent
Holmensenteret	selvbetjent
Askim	
Bærum	
Bekkestua	selvbetjent
Kolsås	
Sandvika	
Østerås	
Bø	
Drammen	
Bragernes	selvbetjent
Strømsø	
Drøbak	
Evje	
Farsund	selvbetjent
Flekkefjord	
Fredrikstad	
Torvbyen	selvbetjent
Gamlebyen	
Grimstad	
Halden	

Holmestrand	selvbetjent
Horten	
Hønefoss	selvbetjent
Kolbotn	
Kongsberg	
Kragerø	
Kristiansand	
Kongensgt.	selvbetjent
Vestre Torv	
Larvik	selvbetjent
Lillesand	selvbetjent
Mandal	
Moss	
Nesodden	selvbetjent
Notodden	
Nøtterøy	selvbetjent
Porsgrunn	selvbetjent
Rakkestad	selvbetjent
Risør	
Rjukan	selvbetjent
Røyken	
Sandefjord	selvbetjent
Sarpsborg	selvbetjent
Ski	selvbetjent
Skien	
Stathelle	selvbetjent
Tvedestrand	selvbetjent
Tønsberg	selvbetjent
Vikersund	
Vinje	selvbetjent

Region VEST - 41 butikker – herav 22 selvbetjente

Askøy	
Bergen	
Arna	selvbetjent
Bergen Storsenter	selvbetjent
Fyllingsdalen	selvbetjent

Nesttun	selvbetjent
Strandgaten	selvbetjent
Valkendorfsgate	
Vestkanten	selvbetjent
Åsane	selvbetjent
Bryne	selvbetjent
Bømlo	
Egersund	
Florø	
Førde	
Haugesund	selvbetjent
Husnes	
Jørpeland	selvbetjent
Karmøy	selvbetjent
Knarvik	selvbetjent
Måløy	
Nordfjordeid	
Norheimsund	
Odda	
Os	
Sandes	
Sandes Sentrum	selvbetjent
Kvadrat	selvbetjent
Sauda	
Sogndal	
Sotra	selvbetjent
Stavanger	
Straensenteret	selvbetjent
Hillevåg	selvbetjent
Nytorget	
Stord	
Stranda*	selvbetjent
Stryn	selvbetjent
Ulsteinvik	selvbetjent
Voss	
Ørsta	
Ålesund	
Ålesund Sentrum	selvbetjent

Moa	
Årdal	selvbetjent
Region NORD - 52 butikker – herav 32 selvbetjente	
Alta	selvbetjent
Andenes	selvbetjent
Bardufoss	
Bodø	
Brekstad	
Brønnøysund	selvbetjent
Fauske	selvbetjent
Finnsnes	
Grong	selvbetjent
Hammerfest	selvbetjent
Harstad	selvbetjent
Hitra	selvbetjent
Honningsvåg	
Kautokeino	selvbetjent
Kirkenes	selvbetjent
Kolvareid	
Kristiansund	
Kyrksæterøra	selvbetjent
Lakselv	
Leknes	
Levanger	selvbetjent
Mo i Rana	selvbetjent
Molde	selvbetjent
Mosjøen	
Namsos	
Narvik	selvbetjent
Oppdal	selvbetjent
Orkanger	
Rognan*	selvbetjent
Røros	selvbetjent
Sandnessjøen	selvbetjent
Skjervøy*	selvbetjent
Sortland	

Steinkjer	
Stjørdal	selvbetjent
Storslett	
Storsteinnes	selvbetjent
Støren	
Sunnalsøra	
Surnadal	selvbetjent
Svolvær	
Tromsø	
Langnes	selvbetjent
Sentrum	selvbetjent
Tromsdalen	selvbetjent
Trondheim	
Byhaven	selvbetjent
City Syd	selvbetjent
Munkegaten	selvbetjent
Nedre Elvehavn	selvbetjent
Valentinlyst	selvbetjent
Vadsø	
Ørnes	selvbetjent
Åndalsnes	

*minipol

9 av 10 er fornøyde med tilgjengeligheten

«Folk vil ha vin i nærbutikken, og dette handler om distriktspolitikk», hevder de som vil oppheve Vinmonopolet.

Spør man om folk kunne tenke seg å kjøpe vin i nærbutikken, vil mange svare ja. Spør man, som Vinmonopolet har gjort, om i hvilken grad folk er fornøyd med tilgjengeligheten til vin og brennevin, viser det seg at 9 av 10 (88 prosent) er fornøyde.

Ca. 85 prosent av befolkningen bor i kommuner med vinmonopol/mindre enn 15 kilometer til nærmeste vinmonopol. Tilgjengeligheten forbedres stadig, både av distriktshensyn og for å demme opp for ulovlig omsetning. For tiden tester vi ut det såkalte Minipolet. De fører drøyt 100 av de mest solgte produktene.

Ikke alle vinmonopol har like stort utvalg, men problemstillingen er likevel enkel: Enten har butikken varen, eller så kan den skaffes. Gjennom Vinmonopolets nettbutikk kan dessuten de som bor avsides få vinen levert kostnadsfritt, enten på Posten, på døren eller levert til nærmeste vinmonopol.

Priser og avgifter per 1. januar 2003 og 2004

Her er noen eksempler på hvordan prisen fordeler seg på grossistens nettopris til Vinmonopolet, Vinmonopolets avanse (bruttofortjeneste) og samlede offentlige avgifter. Offentlige avgifter består av alkoholavgift, emballasjeavgift, samt merverdiavgift. I tabellen sammenliknes priselementene 1. januar 2003 og 1. januar 2004.

Kalkyleeksempler

Merke	Smirnoff		Bailey's original Irish Cream		La Frontera Amontillado Superiore		Gato Negro Cabernet Sauvignon		Aass Gulløl	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
År										
Grossistens nettopris	37,86	38,10	64,75	64,65	28,02	29,98	18,75	19,17	5,93	6,17
Vinmonopolets avanse	13,40	13,47	21,25	21,24	11,58	12,14	9,00	9,12	4,00	4,00
Avgifter	191,24	194,33	74,90	104,01	77,40	78,88	48,15	48,71	10,37	10,53
Pant									1,00	1,00
Pris til kunde	242,50	245,90	160,90	189,90	117,00	121,00	75,90	77,00	21,10	21,70

Prisutvikling

Gjennomsnittlig prisutvikling per hovedvaretype fra 2000 til 2003 vises i tabellen under

Hovedvare	Data	02-03	01-02	00-01
Svakvin	Per enhet	0,7 %	0,1 %	3,5 %
Brennevin	Per enhet	-4,2 %	-7,5 %	2,8 %
Sterkvin	Per enhet	1,8 %	0,5 %	3,5 %
Øl	Per enhet	2,5 %	4,1 %	0,7 %
Totalt	Per enhet	-1,6 %	-3,8 %	3,2 %

Utvikling av alkoholavgifter 2001 – 2004:

Alkoholholdig drikk med alkoholstyrke	2001	2002	2003	2004	
Over 22 volumprosent	kr 7,04	kr 5,98	kr 5,44	kr 5,54	Per volumprosent og liter
* Brennevin under 22 volumprosent	kr 3,65	kr 3,47	kr 3,55	kr 5,54	Per volumprosent og liter
Mellom 4,75 og 22 volumprosent	kr 3,65	kr 3,47	kr 3,55	kr 3,61	Per volumprosent og liter
Mellom 3,75 og 4,75 volumprosent	kr 16,37	kr 15,55	kr 15,89	kr 16,18	Per liter
Mellom 2,75 og 3,75 volumprosent	kr 9,45	kr 8,98	kr 9,18	kr 9,35	Per liter
Mellom 0,70 og 2,75 volumprosent	kr 2,51	kr 2,38	kr 2,43	kr 2,47	Per liter
Mellom 0,00 og 2,75 volumprosent	kr 1,62	kr 1,54	kr 1,55	kr 1,58	Per liter

* Fra 1. januar 2004 vedtok Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet å avgiftsbelegge brennevinsbaserte produkter mellom 2,75 og 22 volumprosent likt med alkoholholdig drikk over 22 volumprosent.

Emballasjeavgift for 2004

Emballasjeavgiften er todelt og består av en grunnavgift og en variabel miljøavgift. Grunnavgiften er på kr 0,89 for all engangsemballasje. Den variable er på kr 4,36.

Norsk GlassGjenvinning administrerer en godkjent returordning for glass. Den variable miljøavgiften reduseres tilsvarende med en beregnet prosentvis returandel. For tiden er returandelen på 90 prosent og det svares derfor bare 10 prosent av avgiften. Per 1.1.2004 utgjør den variable miljøavgiften kr 0,43. Den samlede emballasjeavgiften utgjør for glass kr 1,32. For plast og BiB produkter er den samlede emballasjeavgiften kr 3,52. Det svares merverdiavgift av både alkoholavgiftene og emballasjeavgiftene.

Vinåret 2003

Sommeren i Europa var rekordvarm i 2003. Varmerekord etter varmekord ble satt, og allerede i slutten av juni kom det rapporter i avisene som fortalte at vi gikk mot det beste vinåret i manns minne. Sammenligninger med toppår som 1947 og 1961 fant stadig sted, og vinelskere verden over så fram mot en usedvanlig spennende høst. Men til tross for at varmen holdt seg, ble vi nok en gang lurt for de helt store vinopplevelsene. Det skulle vise seg at det hadde vært for varmt. Mange steder ble druene nærmest svidd, og den sparsomme nedbøren bidro ytterligere til at 2003 vil få et betydelig innslag av syrefattige og dels ufriske viner. Gode, alkoholrike viner er blitt laget, men den lovende superårgangen må vi se langt etter. Vinene fra Den nye verden ble av noe vekslende karakter. Chile og Sør-Afrika synes å ha lyktes best takket være lange vekstperioder. Heller ikke de oversjøiske områdene rapporteres imidlertid å ha fått full klaff.

FRANKRIKE De store forhåpningene rundt årets vinhøst i Frankrike skulle vise seg å ha vært overdrevet. Sommeren hadde vært for varm. I tillegg hadde nedbøren vært for sparsom, og en rekke distrikt hadde vært utsatt både for vårfrost og usedvanlig kraftige haglskurer. Det skulle bli mye å bryne seg på for vinmakerne. Høsten ble totalt på 47 mill. hl, det laveste på svært mange år. Bordeaux utgjorde et Frankrike i miniatyr hva værforhold angikk. Omfattende haglstormer ødela flere tusen hektar med druer, og tørke og regnmangel satte sitt preg på distriktet. Rundt St. Hans ble det registrert 47 grader, den høyeste temperaturen siden 1947. Litt regn i slutten av august pluss bedre modningsforhold i september reddet trolig årgangen som skulle bli preget av viner med mye farge, høyt alkoholinnhold og lite friskhet. Røde viner midt på kvalitetsskalaen er spådommen, i tillegg enkle, tørre hvite og søte hvite over gjennomsnittet. Høsten ble 20 prosent mindre enn i et gjennomsnittså. Burgund hadde klimatisk sett en høst med mye til felles med Bordeaux, og det generelle kvalitetsinntrykket er mye det samme. Relativt sett er avkastningen enda mindre. I Beaujolais var den 40 prosent lavere enn i et gjennomsnittså, og langs Côte d'Or hele 50 prosent mindre. Det advares mot for tanninholdige røde viner. I Champagne ødela også vårfrost og haglskurer i juni. I tillegg kom varmen. Chardonnay-druene ble mest skadelidende. Høsten ble mindre enn på mange år, og vinene vil bli en god del kraftigere enn vanlig. Langs Rhône går den samme historien igjen. I nord startet høsten allerede i slutten av august og ga eksepsjonelt kraftige, alkoholrike og konsentrerte viner. Høsten ble bare 50 prosent av det normale. I sør ble vinene karakterisert som usedvanlig «fete». Her ble syretilsetting tillatt, og praktisert i sterk grad. I Languedoc-Roussillon blir året 2003 betegnet som meget lovende selv om avkastningen også her er 20-30 prosent mindre enn i et gjennomsnittså. Både større og mindre produsenter er ytterst forventningsfulle. Alsace har samme erfaring. Liten avkastning og tidlig inn-

høsting med kraftige viner og en liten, men utmerket andel vendange tardive. Velrenommerte produsenter sammenligner med årgangen 1959 når det gjelder kvaliteten på de søte vinene. De tørre er kraftigere enn vanlig. Langs Loire er stemningen absolutt positiv. Temperaturene ble ikke så ekstremt høye her, og det er en vanlig oppfatning at produsentene her kom best ut av det av samtlige i Frankrike. Det ble riktignok laget få edelsøte viner, mens de tradisjonelle søte ble riktig bra, og de tørre en god del fyldigere enn normalt. Avkastningen var noe mindre enn vanlig.

ITALIA Også i Italia ses den nye høsten på med varierende oppfatninger. Den fant sted rekordtidlig, og en samlet avkastning på bare 44 mill. hl gjør den til en ny mini-årgang. Den høye varmen ga mye sukker, alkohol og lite syrlighet, og det kan synes som om de tidligmodnende druene har gitt dårligere resultater enn de sentmodnende som fikk med seg lavere temperaturer og dermed riktigere modning i september. Fra de ulike distriktene rapporteres om generell tilfredshet både rundt de røde og de hvite vinene. Helt i nord gjelder dette i Trentino/Alto Adige, en oppfatning som delvis råder både hos produsentene i Piemonte, Veneto og Friuli. Flere steder vil imidlertid de hvite vinene mangle friskhet. For de røde er det spesielt varierende oppfatninger om hvordan Barolo-vinene vil utvikle seg. I de sentrale delene av landet er det også varierende oppfatninger. Både i Toscana, Umbria og Marche understrekes den høye modenhetsgraden som resulterte i høye alkoholmengder. Produsentene som ventet noe med innhøstningen, opplevde at vinene deres fikk mer syrlighet, og derved bedre generell balanse. I nord opplevde produsenter med eldre rotstokker ofte best resultat takket være de lange røttene som finner veien ned til dyptliggende grunnvann. I sør ødela også den intense varmen mulighetene for toppkvaliteter. Generelt sitter produsentene igjen med viner på et gjennomsnittsnivå. Høytliggende vinmarker som i

Campania oppnådde bedre resultat enn lavlandsvinmarkene i Puglia. Innhøstet kvantum i sør ble for øvrig også en del redusert på grunn av frost i april.

SPANIA Sommeren i Spania var også blant de varmeste i manns minne. Druene ble lidende under dårlig tilgang på vann, ble små og flere ganger uttørret. En fordel ser imidlertid produsentene ved denne type klima; druene angripes ikke av råte og modningen er jevn i hele klasen.

Fra Rioja rapporteres det litt overraskende om en god og eksepsjonelt stor høst. Spesielt i høytliggende Rioja Alta ble vinene bra, mens lavereliggende Rioja Baja fikk regn så vidt sent at det ikke influerte nevneverdig på kvaliteten. I Penedes kom det også regn etter mye varme, men mange steder for sent. Tidligmodnende hvite druer og lettere røde ga ikke spesielt gode viner, mens de sentmodnende variantene la grunnlag for bra kvaliteter. I de sentrale delene av landet ble bildet det samme. De hvite druene ble tatt i hus med for lavt syrenivå til å hindre noe ufriske, tunge viner, mens kraftige røde druer som generelt høstes senere, fikk tilførsel av en del regn som la grunnlag for friskere og saftigere viner. Lengst i sør klarte sherry-distriktet seg godt. Her er produsentene vant til å ta hånd om ekstreme temperaturer, og lyktes bedre enn svært mange i 2003. Kvantumet var det derimot mindre å gjøre noe med, det ble lavt.

TYSKLAND De ekstremt høye temperaturene gjør at sammenligninger trekkes med vekstsesongen 1947, den varmeste sommeren etter krigen. Innhøstningen startet hele tre uker tidligere enn vanlig, og resulterte i viner med betraktelig høyere sukkernivå enn vanlig. Syremengdene var derimot så lave at det ble gitt tilsetning til å sette til syre i de aller fleste tyske vindistrikter, deriblant Mosel, noe som betraktes som helt eksepsjonelt. Kvaliteten på vinene ble jevnt over betegnet

som godt over gjennomsnittet. Likevel er det verdt å merke seg at den forholdsvis begrensede rødvinsproduksjonen ofte blir gitt de sterkeste superlativene. Enkelte Riesling-viner betegnes imidlertid som eksepsjonelle – dog noe uvanlig p.g.a. spesielt høy alkoholmengde og lavere syrlighet enn vanlig. Totalavkastningen gikk ned 20 prosent fra 2002, og ble så beskjeden som 8 mill. hl.

ØSTERRIKE En varmebølge som varte fra påske til innhøsting gjorde de røde vinene til vinnere også i Østerrike. De hvite ble derimot noe veikke sammenlignet med landets tradisjonelle stilretninger. Flere viner av Grüner Veltliner-druene er blitt gitt meget positive skussmål.

UNGARN Produsentene av rødvinn oppnådde de beste resultatene i 2003. Den høye varmen gjorde at syremengden i de hvite vinene oftest ble for lav. På enkelte steder som rundt Balaton-sjøen der det vanligvis er vanskelig å oppnå tilstrekkelig modenhet, var det imidlertid så høye temperaturer at de hvite vinene oppnådde rekordkvalitet. Produksjonen falt fra 2002.

PORTUGAL Også portugiserne opplevde en tørr og varm sommer med fall i produksjonen og konsentrerte, rike, men noe saftfattige viner. Bairrada-produsentene synes å være de mest tilfredse i hele landet. Flere portvinshus vil utvilsomt deklarerer årgangen, et godt tegn på at høsten har vært vel.

USA Vurderingen av vinene fra California etter høsten 2003 var at de ville variere en god del i kvalitet fra det høyverdige til det svært enkle. Sommeren var vekslende og varmere enn vanlig, men lokale værforhold bidro til de varierende resultatene. Avkastningen gikk ned i de fleste deldistriktene.

Zinfandel synes å ha mestret de vekslende vilkårene dårligst. Spesielt gjaldt det yngre planter. Men heller ikke

Cabernet Sauvignon og Chardonnay ga resultat som forventet. Syrah synes å ha gjort det best i 2003 – dette gjelder spesielt i Sonoma Valley. I de to andre vestkyststatene Oregon og Washington ble resultatet mye det samme, det vil si vekslende og jevnt bra uten de store toppene. Høye alkoholnivåer forekom forholdsvis ofte. På østkysten av USA var værforholdene vanskeligere med regn og lavere temperaturer. Vinene herfra vil ikke gå over i historien med særlig bravur.

CHILE Årgangen 2003 blir sett på som en av de aller beste i Chiles moderne historie selv om det også her var tørrere enn vanlig. Innhøstningen fant sted forholdsvis sent, og den lengevarende modningen ga smaksrike og velbalanserte både røde og hvite viner. De lavere temperaturene ga hvitviner med større friskhet enn vanlig, og vurderes av mange lokale produsenter som de mest vellykkede.

En samlet avkastning på 4,5 mill. hl gjør fjorårets høst 15-20 prosent mindre enn i et gjennomsnittså.

SØR-AFRIKA 2003 betraktes som en av de beste årganger i nyere tider. Værforholdene var meget fordelaktige helt fram til innhøstningen, og druene var i perfekt stand uten antydninger til sykdomstegn. Litt regn under innhøstningen skapte noe bekymring uten at det skulle vise seg å gi negative effekter. Sammenlignet med 2002 var det en økning i produsert kvantum på drøye 30 prosent.

AUSTRALIA Også i Australia ble fjorårets vinhøst bra. Riktignok ikke fullt så fremragende som året før, men mer enn tilfredsstillende ifølge rapportene. Noe mindre nedbør enn ønsket førte til et fall i avkastningen fra 2002 med rundt 15 prosent. Hunter Valley og Coonawarra vurderes som de mest vellykkede enkelt-distriktene.

NEW ZEALAND Vårfrost førte til en rekordlav høst på New Zealand i fjor. Resten av vekstsesongen var preget av vekslende, men gjennomgående bra vær slik at kvalitetene jevnt over rapporteres som tilfredsstillende. Sauvignon Blanc er nå den mest dyrkede druen på New Zealand, etterfulgt av Chardonnay og Pinot Noir.

Nesten 4 000 produkter prøvde Vinmonopolets smaksdommere i 2003 for å finne fram til det beste markedet har å tilby. Her prøver fagansvarlig Håkon Skurtveit Norditaliensk rødvin.

Åpningstider

Åpent - ans	10 - 17
Torsdag	10 - 18
Fredag	10 - 19
Lørdag	10 - 15

Posten
Pølser
Eringsgrill
+is
sild
huste kopper ^{→ Reid} strimler
kaffe
Pølser
~~farris~~
brød
melle
hansler
(dugnad)

NB: Huste buster
til mommo! ^{guss}
+ rund strimler

Vinmonopolet som alkoholpolitisk redskap

Ved siden av å være en moderne butikkjede, er Vinmonopolet et alkoholpolitisk redskap. Våre politikere anser at alkohol er en vare som er vesentlig annerledes enn melk og brus. Norge er langt fra alene om en slik holdning. Også flere stater i USA og Canada har vinmonopolordninger, for ikke å glemme våre naboland Sverige, Finland og Island.

For å understreke behovet for å ha et alkoholpolitisk virkemiddel, tillater vi oss å sitere en leder i Dagens Næringsliv, fra 02.10.03:

«Avholdsfolket har, dessverre vil mange fremholde, mange gode argumenter. Alkoholskader, både de medisinske og de som er skapt av vold og trafikkulykker, øker med forbruket – og forbruket øker med lavere pris og enklere tilgjengelighet. Det er heller ikke et spørsmål om enkeltmenneskets frihet og ansvar for egen helse: Kvinner og barn som blir banket opp i hjem preget av rusmisbruk, og veifarende som blir truffet av en fyllekjører, vil fortelle en annen historie.»

Vinmonopolet bidrar til bedre drikkevaner

Motstanderne av Vinmonopolet har rett i at tilgjengeligheten til vin og brennevin vil bli bedre hvis Polet avvikles. Faktisk vil antall utsalgssteder øke med over 2 000 prosent. Men er det så bra? Forskning viser klart at dette vil føre til økt forbruk, flere alkoholskader, ulykker og mer vold under alkoholpåvirkning.

Påstanden om at våre drikkevaner vil bli mer «kontinentale» hvis Vinmonopolet blir opphevet, setter tingene på hodet. Tvert imot har Vinmonopolet bidratt til at nordmenn har endret sin drikkekultur de siste årene. Vinkonsumet er doblet på 20 år, på bekostning av brennevinskonsumet. Vi synes det er en gledelig utvikling, for i motsetning til annen handel forsøker ikke Vinmonopolet å selge mer for å tjene mer. Vår oppgave er å finne en god balanse mellom tilgjengelighet og forbruk – og arbeide for sunne drikkevaner.

English summary

AS Vinmonopolet is owned totally by the Norwegian State. The company aims at being an efficient and service-minded chain of specialist shops, which manages the exclusive right to sell wine, spirits and strong beer via retail outlets throughout Norway with a social policy, but without private profit-interests. Vinmonopolet's ambition is to handle beverage sales in the best interests of both the individual and the community.

The sales rose by 3.6 per cent from the year before to 61 million litres. The sales of table wine increased by 4 per cent to 47.5 million litres and the sales of spirits increased by 12.5 per cent to 12.5 million litres. The increase for spirits is especially due to a tax reduction on products containing more than 22 volume percentage of alcohol. The figure for fortified wine shows a decrease to 1.1 million litres, down 5 per cent. The rise in overall sales is due to various factors: 11 new outlets and 22 rebuilt to self-service shops increase availability and sales. High purchase power and increased public interest for wine and food also contribute considerably to the increased sales.

Two particular aspects distinguish the Norwegian demand for table wine from the pattern seen in other countries. The most striking of these differences is the persisting dominance of the sales of red wine in relation to white, with the ratio in Norway at 7:2 compared to 1:1 in UK and 3:2 in Sweden.

The interest for French red wines, which have been market leading since 2000, seems to have passed the top.

The sales increased by 1 per cent to 9.8 million litres in 2003, the lowest growth since 1997. If this trend continues to develop through 2004, Italian red wine – which increased by 7 per cent to 7.3 million litres in 2003, will be market leading by the end of 2004. Spain, Australia, South Africa, Portugal and Argentina also showed an increase in the sales of red wine, whereas Chile is losing market shares.

Since 1980 the registered sales of spirits has been reduced by more than 50 per cent while the unregistered consumption of illegal spirits – such as moonshine liquor, smuggled spirits and tax-free products – has increased. After two reductions in taxes on spirits, from 1 January 2002 and 1 January 2003, this trend seems to have changed by an increase in the registered sales of spirits.

Vinmonopolet took NOK 7 725.2 million in sales revenue excluding VAT last year. Profit before tax came to NOK 101.6 million as against NOK 82.7 million the year before. The special tax levied on Vinmonopolet in lieu of ordinary corporation tax is put at NOK 25.6 million. By decision of Stortinget (the Parliament), Vinmonopolet will pay a dividend of 40 per cent of profit after the special tax to the state. This amounts to NOK 30.4 million.

As of 31 December, Vinmonopolet had 188 shops in operation with 1 699 full- and part-time employees. Work hours corresponded to 1 127 full-time employees.

Key figures

	2003	2002	2001	2000	1999
SALES (1 000 LITRES)					
Table wine	47 529	45 695	43 191	41 944	38 506
Fortified wine	1 141	1 200	1 224	1 308	1 204
Spirits	11 539	11 188	9 020	9 114	8 905
Other products	776	789	733	733	676
Total	60 985	58 872	54 168	53 099	49 291
REVENUE AND RESULTS (NOK MILL)					
Gross sales revenue (incl VAT)	9 575,5	9 068,3	8 820,2	8 567,4	8 030,6
Operating revenue	7 725,2	7 320,0	7 117,3	6 990,9	6 552,5
Operating profit	68,4	46,0	56,7	98,8	65,5
Net profit before tax	101,6	82,7	92,4	124,3	90,1
CAPITAL					
Assets (NOK mill)	1 592,9	1 547,7	1 500,8	1 567,5	1 478,6
Shareholder's equity (NOK mill)	543,2	497,6	481,2	436,3	379,6
Equity to assets ratio (%)	34,1	32,2	32,1	27,8	25,7
PROFITABILITY (%)					
Gross profit ratio ¹⁾	12,3	12,0	11,3	11,2	11,0
Operating margin ²⁾	1,3	1,2	1,3	1,8	1,5
Return on assets ³⁾	6,6	5,6	6,2	8,5	7,2
Return on shareholder's equity ⁴⁾	19,5	16,9	20,1	30,5	25,6
LIQUIDITY					
Current ratio (%) ⁵⁾	124,9	121,0	126,4	121,8	118,6
Working capital (NOK mill) ⁶⁾	248,9	208,1	251,8	233,1	191,4
EMPLOYEES					
Total permanent employees at Des 31	1 699	1 664	1 563	1 461	1 397
Of which: full time	647	645	602	576	542
part time	1 052	1 019	961	885	855
Equivalent full-time employees	1 127	1 087	1 026	968	909
Retail outlets at Dec 31	188	177	156	139	130

1) Gross profit ratio = $\frac{\text{Sales revenue} - \text{Cost of goods sold}}{\text{Sales revenue}} \times 100$

2) Operating margin = $\frac{\text{Profit before tax} + \text{financial expences}}{\text{Sales revenue}} \times 100$

3) Return on asset = $\frac{\text{Profit before tax} + \text{financial expences}}{\text{Average of total capital as of Jan 1 and Dec 31}} \times 100$

4) Return on shareholder's equity = $\frac{\text{Profit before tax}}{\text{Average of shareholder's equity as of Jan 1 and Dec 31}} \times 100$

5) Current ratio = $\frac{\text{Current assets}}{\text{Current liabilities}} \times 100$

6) Working capital = Current assets – current liabilities

12111

12112

12113

12114

12115

12116

12117

12118

12119

12120

12121

12122

12123

12124

12125

12126

12127

12128

12129

12130

12131

12132

12133

12134

12135

12136

12137

12138

Kvalitetskrav – uten slingringsmonn

Nordmenn er fascinert over å kunne plukke vin og brennevin fra hyllene i små supermarkeder i Syden. Men mange rynker på nesen over kvaliteten på vinen de har kjøpt. Den er ofte dårlig på grunn av dårlige lagringsforhold og manglende kvalitetskontroll.

«Kvalitet og ansvar – i kontakt med mennesker» er Vinmonopolets visjon. Våre kvalitetskrav er meget høye. Hvert år tester Vinmonopolets smaksdommere mer enn 3 000 viner. For hver vin de aksepterer, vraker de i gjennomsnitt 18. Det er med andre ord knallhard konkurranse om å komme inn i prislistene våre.

Når et vinmerke aksepteres og flaskene kommer til Norge, blir partiet kontrollert på nytt. Hvis det er stort avvik fra første til andre smakstest, blir leveransen av vinpartiet stoppet. Vinmonopolets vareutvalg blir jevnlig kjemisk analysert. Dette gjør vi for å være sikre på at varene tilfredsstillende norske lover og forskrifter.

Tabell 1. Solgte varemengder ¹ 1994 – 2003, hovedvaretype, 1000 liter

År	Totalt	Brennevin ²	Sterkvin ³	Svakvin ⁴	Øl ⁵	Alkoholfritt ⁶
1994	39 095	9 612	1 449	26 929	950	155
1995	40 564	9 679	1 403	28 543	796	143
1996	40 471	9 318	1 348	28 978	716	111
1997	43 911	8 926	1 291	32 964	625	105
1998	45 300	8 577	1 221	34 830	577	95
1999	49 288	8 908	1 204	38 499	582	94
2000	53 099	9 119	1 308	41 939	647	86
2001	54 167	9 028	1 224	43 183	655	78
2002	58 871	11 188	1 220	45 694	708	81
2003	60 985	11 538	1 141	47 529	697	80

Tabell 2. Solgte varemengder 1999 – 2003, hovedvaretype og alkoholinnhold, 1000 liter

Varegruppe	1999	2000	2001	2002	2003
Brennevin²	8 908	9 119	9 027	11 188	11 538
Over 22 volumprosent	8 263	8 262	8 047	8 768	9 863
15-22 volumprosent	521	732	851	1 024	1 109
7-14,99 volumprosent	104	92	42	45	48
Under 7 volumprosent	20	33	87	1 351	517
Sterkvin ³	1 204	1 308	1 224	1 200	1 141
15-22 volumprosent	281	436	413	412	417
Under 15 volumprosent	923	872	811	788	724
Svakvin⁴	38 499	41 939	43 183	45 694	47 529
Øl ⁵	582	647	655	708	697
Alkoholfritt/alkoholsvak drikk⁶	94	86	78	81	80
I alt	49 288	53 099	54 167	58 871	60 985

Tabell 3. Solgte mengder brennevin² 1999 – 2003, ulike varetyper, 1000 liter

Varetypenavn	1999	2000	2001	2002	2003
Vodka⁷	2 867	2 828	2 695	2 975	3 374
Druebrennevin	2 265	2 302	2 251	2 462	2 804
Cognac	1 191	1 325	1 386	1 618	1 901
Annet druebrennevin	1 074	977	865	844	903
Whisky	1 146	1 107	1 054	1 098	1 202
Skottland	883	850	816	840	916
Maltwhisky	47	43	38	42	50
Øvrig skotsk whisky	836	807	778	798	866
Canada	151	140	122	124	128
Irland	69	76	80	91	111
USA	42	40	37	42	48
Likør	710	851	874	998	1 091
Creamlikør	299	415	445	542	590

Varetypenavn	1999	2000	2001	2002	2003
Urtelikør	125	113	108	112	122
Sitruslikør	72	71	70	74	82
Kaffe og kakaolikør	66	71	69	69	69
Annen likør	148	181	182	201	228
Akevitt	794	810	823	897	1 003
Gin	364	370	376	426	479
Bitter	336	357	357	388	434
Rom	84	94	105	128	148
Hvit rom	67	75	83	102	114
Brun rom	17	19	21	26	34
Fruktbrennevin	41	47	48	51	55
Tequila	34	39	38	40	43
Calvados	7	7	9	11	12
Genever	50	47	42	39	39
Øvrig brennevin	252	306	403	1 726	909
Brennevinsbasert alkopops	20	33	87	1 351	517
Annet øvrig brennevin	232	273	316	375	392
Totalt	8 908	9 119	9 028	11 188	11 538

Tabell 4. Solgte mengder sterkvin ³ 1999 – 2003, 1000 liter

Sterkvin	1999	2000	2001	2002	2003
Vermut	923	872	811	791	725
Sherry	193	267	248	235	226
Portvin	74	143	134	137	140
Madeira	9	14	13	13	14
Annen sterkvin	5	12	18	24	36
Sterkvin, totalt	1 204	1 308	1 224	1 200	1 141

Tabell 5. Solgte mengder svakvin ⁴ etter varetype, land og distrikt, 1999 – 2003, 1000 liter

Land	1999	2000	2001	2002	2003
Rødvvin	26 764	30 306	31 151	32 460	34 950
Frankrike	5 048	7 141	8 382	9 665	9 768
Languedoc-Roussillon	2 268	4 360	5 274	6 526	6 496
Rhône	620	720	630	670	601
Bordeaux	535	496	648	380	395
Burgund	186	165	165	204	209
Andre franske	1 439	1 401	1 666	1 886	2 067
Italia	2 405	5 931	6 050	6 824	7 330
Puglia	478	3 921	3 127	3 005	3 359
Veneto	747	788	969	978	961
Abruzzo	565	512	679	829	717
Toscana	240	342	421	473	460
Piemonte	50	59	99	148	236
Andre italienske	325	310	755	1 391	1 597
Spania	5 188	4 801	5 120	5 769	6 227
Rioja	1 401	1 254	1 473	1 609	1 570
Catalonia	1 392	1 466	1 525	1 360	1 120

Land	1999	2000	2001	2002	2003
Navarra	399	306	312	348	346
Andre spanske	1 995	1 775	1 809	2 452	3 191
Chile	7 318	6 346	5 765	4 807	4 460
Australia	1 874	1 825	1 669	1 611	2 247
Portugal	1 087	984	1 065	1 199	1 461
Sør-Afrika	490	669	845	747	1 421
USA	596	592	668	684	731
Argentina	176	192	221	177	552
Ungarn	145	165	205	211	228
Bulgaria	1 227	668	387	263	160
Andre land	1 210	992	774	503	365
Hvitvin	8 866	9 003	9 402	10 353	10 812
Frankrike	2 089	2 612	2 828	3 314	3 684
Burgund	149	180	228	450	634
Loire	163	224	301	332	379
Alsace	128	146	159	183	200
Bordeaux	210	182	171	173	176
Andre	1 439	1 881	1 968	2 174	2 295
Tyskland	3 543	3 458	3 495	3 645	3 497
Rhin	1 969	1 882	1 902	1 840	1 866
Mosel-Saar-Ruwer	1 507	1 530	1 573	1 792	1 616
Andre tyske	68	47	20	13	15
Ungarn	379	384	445	688	939
Italia	394	390	727	838	892
Spania	542	498	497	496	449
Australia	602	560	529	509	426
Chile	415	346	270	260	247
Portugal	116	102	96	138	130
USA	170	149	119	114	126
Argentina	1	6	4	7	88
Sør-Afrika	119	105	93	80	87
Andre land	495	393	298	265	247
Musserende vin	1 285	1 090	1 077	1 138	1 139
Spania	576	446	429	418	396
Italia	323	345	342	364	330
Frankrike	299	218	223	238	271
Champagne	144	94	97	102	121
Andre franske	155	125	126	136	150
Andre land	87	81	82	118	143
Rosévin	214	186	188	204	233
Frankrike	69	58	62	68	83
Portugal	121	101	88	84	78
Andre rosé	24	27	38	53	72
Fruktvin	976	985	996	1 066	199
Cider	568	685	747	812	89
Annen fruktvin	408	300	249	254	110
Aromatisert svakvin	356	339	341	446	172
Musserende fruktvin	23	19	18	17	17
Øvrig svakvin	14	11	9	9	8
Totalt	38 499	41 939	43 183	45 694	47 529

Tabell 6. Butikkenes omsetning 2003 (SB = selvbetjening)

Butikknavn	Brutto omsetning					Alkohol-	
	(1000 kroner)	Liter i alt	Brennevin	Sterkvin	Svakvin	Øl	fritt
Alta	47 795	273 512	73 785	3 298	190 607	5 362	461
Andenes	11 605	65 907	20 258	1 126	43 039	1 313	171
Arendal	78 521	529 349	91 424	11 017	422 353	3 982	574
Asker	171 325	1 215 554	137 083	19 257	1 047 639	10 359	1 216
Asker Sentrum, ombygget 7/4, SB	69 555	489 774	59 718	8 220	416 850	4 313	673
Holmensenteret	101 770	725 780	77 365	11 037	630 789	6 046	543
Askim	45 732	268 140	72 472	7 686	183 745	3 784	453
Askøy	25 504	165 460	33 116	1 922	128 175	1 864	383
Bardufoss	21 738	126 784	32 572	1 759	90 628	1 607	217
Bergen	656 834	4 370 921	719 632	65 935	3 531 360	47 723	6 271
Arna	27 598	174 364	38 703	2 619	129 926	2 783	333
Bergen Storsenter	120 732	807 011	133 981	12 284	648 045	11 616	1 085
Fyllingsdalen, ombygget 24/10, SB	59 894	407 184	65 288	5 944	331 979	3 432	541
Nesttun	133 376	913 232	122 221	14 574	767 107	8 291	1 040
Strandgt.	49 580	325 779	50 629	5 367	265 779	3 143	862
Valkendorfsgt.	65 278	404 771	72 341	6 562	321 920	3 500	448
Vestkanten	93 539	612 873	116 587	8 104	479 942	7 311	930
Åsane	106 837	725 707	119 883	10 481	586 662	7 647	1 034
Bjørkelangen	19 975	107 916	36 184	2 969	66 393	2 182	188
Bodø	105 074	664 973	127 476	9 046	523 112	4 445	894
Brekstad	21 705	120 551	35 748	2 854	79 477	2 297	175
Bryne, åpnet 11/9, SB	14 654	87 762	19 922	1 350	64 534	1 788	168
Brønnøysund	24 113	134 217	41 947	2 921	87 320	1 792	237
Bærum	269 350	1 890 427	219 309	40 149	1 616 571	13 170	1 227
Bekkestua, flyttet 4/9, SB	68 715	481 278	53 047	9 317	414 708	3 855	350
Kolsås	70 907	501 397	62 314	8 860	426 204	3 702	317
Sandvika	63 387	439 405	50 930	9 509	375 645	3 007	314
Østerås	66 341	468 348	53 018	12 464	400 014	2 606	246
Bø i Telemark	28 798	173 718	45 497	3 766	121 421	2 820	214
Bømlo	10 203	66 461	14 036	663	50 639	978	145
Dokka	18 738	103 578	32 465	2 775	66 766	1 421	151
Dombås, åpnet 20/11, SB	2 038	10 505	3 503	320	6 333	310	38
Drammen	199 283	1 267 320	249 322	31 399	969 892	14 862	1 845
Bragernes	121 683	787 400	144 117	18 761	613 688	9 552	1 283
Strømsø	77 600	479 920	105 205	12 637	356 204	5 310	563
Drøbak	43 234	294 172	42 012	5 031	244 948	1 960	221
Egersund	24 567	146 122	36 662	2 919	103 585	2 623	332
Eidsvoll	25 734	148 249	39 350	3 706	103 274	1 704	215
Elverum	50 287	303 548	71 916	7 900	221 045	2 306	380
Evje	12 920	75 631	22 044	1 369	50 414	1 698	107
Fagernes	49 059	289 131	72 580	7 151	205 484	3 543	372
Farsund	19 564	125 168	27 896	2 032	93 211	1 868	160
Fauske	50 697	306 115	77 717	4 609	218 931	4 383	474
Finnsnes	29 995	171 390	46 538	2 186	118 864	3 494	308
Flekkelfjord	18 859	115 833	29 701	1 485	82 599	1 876	172
Flisa	19 497	105 548	35 305	3 563	65 064	1 412	204
Florø	25 114	143 644	39 346	1 459	101 138	1 560	141
Fredrikstad	122 124	756 822	173 817	21 462	550 237	10 014	1 292
Gamlebyen	28 042	169 813	40 127	4 853	122 016	2 514	302
Torvbyen	94 081	587 009	133 690	16 609	428 221	7 499	990

Butikknavn	Brutto omsetning					Alkohol-	
	(1000 kroner)	Liter i alt	Brennevin	Sterkvin	Svakvin	Øl	fritt
Førde	51 614	310 699	78 823	4 149	218 651	8 626	450
Geilo	22 805	146 246	24 079	1 970	118 692	1 354	152
Gjøvik	108 532	651 946	160 656	16 673	468 025	5 713	879
Gol	35 002	212 877	52 118	3 878	153 980	2 573	328
Gran	40 709	234 346	63 838	6 565	161 022	2 561	360
Grimstad	34 665	237 816	35 887	5 061	193 937	2 416	515
Grong, åpnet 1/12, SB	1 664	8 389	2 987	220	4 952	198	32
Halden	28 324	167 919	44 058	4 789	114 981	3 797	295
Hamar	125 675	782 799	165 905	18 919	588 774	8 137	1 064
Hammerfest, flyttet 30/10, SB	27 747	151 388	46 714	2 230	99 599	2 702	142
Harstad, flyttet 1/10, SB	66 602	409 575	89 542	5 718	309 958	3 663	694
Haugesund	121 659	774 651	159 825	12 144	595 876	5 078	1 727
Hitra, åpnet 8/5, SB	10 003	55 353	17 142	1 388	36 081	669	73
Holmestrand	36 547	230 329	48 743	5 769	173 589	1 942	287
Honningsvåg	12 535	64 355	23 212	847	39 574	678	44
Horten	48 473	311 590	61 360	7 461	240 151	2 276	342
Husnes	17 046	105 662	24 553	1 262	78 318	1 369	160
Hønefoss	74 578	468 586	103 827	11 932	346 622	5 542	664
Jessheim, flyttet 8/5, SB	63 675	391 563	87 380	7 447	291 048	5 043	644
Jørpeland	17 893	109 457	26 893	2 247	78 282	1 839	197
Karmøy, ombygget 20/6, SB	30 176	186 201	43 093	2 546	138 308	1 751	503
Kautokeino	3 943	20 075	8 655	177	10 441	760	42
Kirkenes, flyttet 12/3, SB	25 251	145 706	39 858	2 753	101 200	1 647	248
Knarvik, ombygget 12/5, SB	35 557	220 566	51 541	2 887	162 572	3 122	444
Kolbotn	48 093	332 678	43 600	5 364	280 667	2 721	327
Kolvereid	16 082	85 887	28 928	1 741	53 979	1 128	111
Kongsberg	59 684	377 683	73 108	8 036	292 749	3 305	486
Kongsvinger	28 018	150 616	49 138	5 648	93 360	2 174	296
Kragerø	32 450	218 133	38 437	3 180	175 515	803	198
Kristiansand	166 196	1 150 050	176 750	18 297	939 694	13 636	1 675
Kongensgt.	116 851	821 799	116 248	12 604	681 099	10 708	1 139
Vestre Torv	49 345	328 251	60 501	5 692	258 594	2 927	536
Kristiansund N.	61 979	362 369	92 881	8 341	257 750	2 968	430
Kyrksæterøra	10 969	62 118	19 214	1 323	39 922	1 545	115
Lakselv	13 709	74 220	23 252	1 036	48 570	1 259	104
Larvik	86 114	569 810	101 254	14 070	449 188	4 396	902
Leknes	26 126	142 521	42 868	2 632	95 417	1 370	235
Levanger	47 605	287 671	70 028	6 524	207 243	3 480	396
Lillehammer	85 237	547 822	107 826	10 918	423 683	4 684	710
Lillesand	26 532	180 960	29 971	3 096	145 893	1 739	262
Lørenskog, Triaden	102 112	672 303	114 577	11 265	535 234	10 366	860
Mandal	35 818	230 427	47 366	4 377	175 175	3 060	449
Mo i Rana, ombygget 20/11, SB	67 675	415 854	97 152	7 652	305 263	5 275	512
Molde	92 219	580 607	124 588	10 067	436 723	8 347	881
Mosjøen	33 243	192 669	50 878	3 340	133 963	4 292	196
Moss	88 147	553 216	111 802	12 286	423 300	5 140	688
Måløy	17 811	96 623	29 571	1 449	64 120	1 337	146
Namsos	37 828	220 635	57 997	5 323	155 111	1 966	239
Narvik	60 103	357 216	87 844	5 604	258 943	4 223	603
Nesodden	36 683	262 960	30 309	4 262	224 977	3 191	221
Nittedal	32 057	208 612	39 312	4 047	161 657	3 326	269

Butikknavn	Brutto omsetning					Alkohol-	
	(1000 kroner)	Liter i alt	Brennevin	Sterkvin	Svakvin	Øl	fritt
Nordfjordeid	21 119	126 915	32 482	1 947	88 096	4 224	165
Norheimsund	16 619	103 502	22 071	1 146	79 021	1 123	141
Notodden	26 439	163 104	39 010	4 102	118 642	1 134	216
Nøtterøy	83 628	571 353	84 536	13 593	470 277	2 447	500
Odda	22 254	138 416	32 401	2 791	100 700	2 319	205
Oppdal, ombygget 20/2, SB	28 178	168 670	40 390	2 738	123 367	1 973	203
Orkanger	37 207	215 110	56 579	4 924	150 606	2 655	347
Os	30 982	202 276	38 058	2 658	159 647	1 690	223
Oslo	1 735 516	11 502 899	1 519 252	201 902	9 647 286	122 088	12 372
Briskeby	91 005	580 880	47 251	10 482	519 250	3 600	297
CC Vest	242 350	1 696 763	135 570	30 243	1 517 262	12 619	1 068
Frogner, ombygget SB 11/9	62 069	409 418	37 814	8 766	359 804	2 736	299
Grünerløkka	52 397	352 929	54 835	3 665	288 488	5 520	422
Helsfyr	41 298	267 539	44 545	4 026	215 955	2 729	283
Holmlia	36 240	249 662	37 692	4 961	204 020	2 806	183
Linderud, ombygget SB 17/10	56 673	358 426	73 305	7 751	273 021	3 787	561
Majorstuen	90 652	637 944	74 249	15 395	543 425	4 405	470
Manglerud	135 578	914 446	140 034	18 726	744 920	9 940	825
Møllergata	46 536	313 440	40 702	4 365	264 940	3 078	354
Oslo City	128 547	835 938	143 722	14 562	664 703	11 958	993
Oslo S	36 285	232 738	45 911	3 667	180 268	2 732	161
Rommen	61 859	355 111	32 297	5 119	312 744	2 717	2 235
Sandaker	50 704	327 748	55 658	5 814	261 895	4 014	368
St.Hanshaugen, flyttet, 5/6, SB	40 084	277 871	35 014	3 510	235 818	3 272	257
Steen & Strøm, ombygget SB 3/7	49 063	318 956	37 373	5 237	273 319	2 703	324
Storo	138 046	958 979	110 892	14 661	820 141	12 234	1 051
Stovner	78 218	492 186	109 624	9 287	363 782	9 027	467
Thereses gate, flyttet 20/2, SB	60 162	425 689	39 121	5 772	375 910	4 496	389
Tveita	57 518	372 258	71 371	8 972	285 226	6 264	425
Vika	112 476	705 744	66 012	9 539	624 074	5 631	488
Økern	67 832	418 235	86 265	7 377	318 319	5 820	452
Otta	27 601	161 913	42 981	3 701	113 486	1 538	208
Porsgrunn	88 846	574 910	115 990	12 791	439 949	5 351	830
Rakkestad	14 984	83 946	26 394	2 009	53 809	1 495	239
Rena, åpnet 15/7, minipol	5 090	29 508	7 787	1 024	20 358	312	28
Risør	19 195	133 101	20 696	2 242	109 345	661	157
Rjukan	16 301	95 950	25 203	2 294	67 428	857	167
Rognan, åpnet 17/7, minipol	4 550	26 597	7 136	482	18 373	565	41
Rudshøgda	47 528	281 632	71 549	7 612	199 766	2 381	324
Røros, flyttet 13/11, SB	20 184	117 374	29 708	2 410	83 559	1 510	187
Røyken	41 733	281 761	46 277	4 787	227 453	2 945	300
Sandefjord	108 896	719 284	120 965	17 137	575 965	3 831	1 385
Sandnes	237 961	1 593 059	269 617	22 357	1 282 519	16 668	1 898
Kvadrat	157 462	1 077 384	165 027	13 367	885 771	11 908	1 312
Sentrum, flyttet 7/3, SB	80 500	515 674	104 590	8 989	396 748	4 760	587
Sandnessjøen, flyttet 18/9, SB	26 715	160 085	40 708	3 085	113 451	2 641	199
Sarpsborg	66 770	389 671	111 515	12 004	258 099	7 251	802
Sauda	12 671	76 000	19 597	1 312	54 311	682	98
Skedsmo	148 720	932 675	189 385	18 123	710 200	13 723	1 244
Strømmen, ombygget SB 27/2	66 851	429 125	82 040	7 800	331 850	6 786	650
Lillestrøm	81 870	503 550	107 345	10 324	378 351	6 937	594

Butikknavn	Brutto omsetning					Alkohol-	
	(1000 kroner)	Liter i alt	Brennevin	Sterkvin	Svakvin	Øl	fritt
Ski	108 041	727 525	118 608	12 489	587 700	7 800	928
Skien	66 651	430 315	85 379	10 527	330 056	3 800	553
Skjervøy, åpnet 15/7, minipol	2 973	16 178	5 171	186	10 349	454	18
Sogndal	27 503	169 142	40 911	1 895	122 457	3 605	275
Sortland	50 147	293 266	78 423	3 894	207 461	3 063	425
Sotra, åpnet 4/12, SB	5 878	34 462	7 767	432	24 794	1 402	68
Stathelle	32 792	213 429	45 150	4 080	162 123	1 835	242
Stavanger	249 491	1 683 573	271 568	30 290	1 364 684	14 868	2 164
Hillevåg, flyttet 25/3, SB	102 943	713 700	111 849	12 964	581 211	6 393	1 283
Nytorget	49 997	317 019	64 899	6 621	242 918	2 289	292
Straensenteret	96 551	652 855	94 820	10 705	540 554	6 186	589
Steinkjer	54 090	16 762	84 275	7 690	220 957	3 308	534
Stjørdal	55 911	335 543	83 543	6 248	240 893	4 435	424
Stord	37 034	245 251	44 074	3 100	195 376	2 294	408
Storslett	17 535	94 970	30 256	1 361	59 520	3 709	125
Storsteinnes	9 938	53 782	17 856	713	33 303	1 833	77
Stranda, åpnet 4/9, minipol	3 215	19 082	4 624	279	13 523	652	5
Stryn	17 509	102 765	27 583	1 506	71 285	2 232	159
Støren	12 357	65 866	21 583	1 238	42 307	614	125
Sundalsøra	21 993	123 635	34 214	2 265	85 464	1 528	164
Surnadal	16 700	91 665	29 698	1 986	57 204	2 656	122
Svolvær	27 902	164 902	41 276	2 899	118 654	1 935	138
Tromsø	198 115	1 229 132	247 903	14 783	939 352	25 531	1 562
Langnes	81 684	520 795	96 265	5 187	407 596	11 139	608
Tromsdalen	50 499	306 148	67 947	3 702	226 878	7 182	439
Tromsø	65 932	402 189	83 691	5 895	304 877	7 211	515
Trondheim	473 334	2 982 324	594 130	58 728	2 290 884	34 996	3 587
Byhaven	110 101	698 935	137 161	13 371	539 377	8 222	804
City Syd	113 154	697 635	158 667	14 090	517 381	6 572	925
Munkegata, ombygget 26/6, SB	39 915	241 892	55 534	5 521	178 169	2 290	378
Nedre Elvehavn, åpnet 15/5, SB	38 093	241 202	41 160	3 986	192 640	3 117	300
Valentinlyst	172 071	1 102 660	201 609	21 760	863 317	14 794	1 180
Trysil	17 786	101 792	28 026	2 103	70 222	1 337	104
Tvedestrand, åpnet 3/7, SB	14 085	94 694	15 994	1 944	75 574	1 045	137
Tynset	24 845	140 311	39 835	3 222	95 358	1 705	191
Tønsberg	89 101	594 785	101 092	12 521	476 616	4 004	552
Ulsteinvik	28 703	178 734	41 311	2 561	130 567	4 022	273
Vadsø	17 360	100 396	27 533	1 321	70 082	1 284	177
Vikersund	29 809	179 504	45 673	4 823	127 027	1 708	273
Vinje	11 870	69 241	19 689	1 274	45 845	2 358	77
Vinstra	23 251	134 599	36 619	2 682	94 282	895	122
Voss	35 170	216 076	48 659	2 854	160 559	3 726	278
Ørnes	15 078	87 860	25 396	1 310	59 360	1 541	253
Ørsta	25 834	166 769	35 224	2 243	124 521	4 519	263
Ålesund	155 623	1 000 975	191 154	15 459	782 956	9 982	1 425
Moa Syd	83 656	549 730	99 943	7 940	434 827	6 188	832
Sentrum	71 967	451 245	91 211	7 519	348 129	3 794	593
Åndalsnes	15 480	93 504	22 932	2 102	67 006	1 315	149
Årdal	14 230	77 669	24 482	1 264	50 536	1 305	81
Årnes	25 937	148 575	40 294	3 624	102 870	1 574	213
Totalt	9 540 832	60 984 943	11 538 153	1 141 059	47 528 962	696 620	80 149

Tabell 7a. Leverandørenes markedsandel 2003, totalt salg, 1000 liter

Nr	Leverandør	Liter	Andel
1	Arcus AS	10 659	17,5 %
2	Ekjord AS	4 074	6,7 %
3	Strøm AS	3 838	6,3 %
4	Vectura AS	3 765	6,2 %
5	Engelstad Vin og Brennevin	3 502	5,7 %
6	Amundsen AS	3 011	4,9 %
7	Haugen-Gruppen AS	2 301	3,8 %
8	Best Buys International AS	2 298	3,8 %
9	Brand Partners AS	2 234	3,7 %
10	Stenberg & Blom AS	2 231	3,7 %
	Andre	23 071	37,8 %
	Totalt	60 985	100,0 %

Tabell 7b. Leverandørenes markedsandel 2003, svakvin salg, 1000 liter

Nr	Leverandør	Liter	Andel
1	Arcus AS	6 125	12,9 %
2	Ekjord AS	3 897	8,2 %
3	Strøm AS	3 725	7,8 %
4	Vectura AS	3 492	7,3 %
5	Engelstad Vin og Brennevin	3 408	7,2 %
6	Best Buys International AS	2 291	4,8 %
7	Amundsen AS	2 149	4,5 %
8	Brand Partners AS	1 998	4,2 %
9	Stenberg & Blom AS	1 978	4,2 %
10	Eurowine AS	1 730	3,6 %
	Andre	16 737	35,2 %
	Totalt	47 529	100,0 %

Tabell 7c. Leverandørenes markedsandel 2003, brennevin, 1000 liter

Nr	Leverandør	Liter	Andel
1	Arcus AS	4 348	37,7 %
2	Diageo Norway AS	1 138	9,9 %
3	Bacardi Martini AS	1 041	9,0 %
4	Amundsen AS	861	7,5 %
5	Maxxium Norge AS	685	5,9 %
6	Vin & Sprit Distribusjon AS	675	5,9 %
7	Haugen-Gruppen AS	620	5,4 %
8	Robert Prizelius AS	391	3,4 %
9	Allied Domecq Spirit & Wine AS	294	2,6 %
10	Stenberg & Blom AS	233	2,0 %
	Andre	1 253	10,9 %
	Totalt	11 538	100,0 %

Tabell 8. Vinmonopolets vareutvalg

År	Antall produkter	Nye produkter
1994	1 500	400
1995	1 900	400
1996	1 950	50
1997	2 800	850
1998	3 500	700
1999	4 000	500
2000	5 000	1 000
2001	5 600	600
2002	6 350	750
2003	7 000	650

Tabell 9. Det registrerte alkoholforbruket i Norge per innbygger 15 år og over 1920 – 2003 ⁸

År	Liter			I alt	Liter ren alkohol ⁹			Fruktdrikk
	Brennevin	Vin	Øl		Brennevin	Vin	Øl	
1920	Forbudstid	8,2	50,21	Forbudstid	Forbudstid	0,82	1,99	
1930	3,40	2,42	26,34	3,03	1,44	0,42	1,17	
1940	2,46	1,58	20,43	2,24	1,05	0,27	0,92	
1950	3,97	1,24	23,98	2,87	1,61	0,20	1,06	
1960	3,95	1,68	33,19	3,45	1,71	0,25	1,49	
1965	4,06	2,02	37,03	3,72	1,76	0,28	1,68	
1970	4,83	3,10	48,70	4,73	2,07	0,44	2,22	
1975	5,72	4,39	59,72	5,63	2,42	0,59	2,62	
1980	5,80	5,68	61,93	5,98	2,46	0,75	2,77	
1985	4,30	6,41	59,54	5,22	1,77	0,82	2,63	
1990	3,03	7,93	64,61	5,00	1,24	0,95	2,81	
1991	2,74	7,98	65,41	4,90	1,12	0,93	2,85	
1992	2,45	7,84	62,78	4,67	1,00	0,91	2,76	
1993	2,38	7,84	61,50	4,55	0,96	0,92	2,67	
1994	2,49	8,40	63,65	4,74	1,00	0,99	2,75	
1995	2,50	8,78	63,49	4,79	1,00	1,04	2,75	
1996	2,56	9,42	64,27	5,04	1,02	1,12	2,88	0,02
1997	2,71	10,75	67,19	5,35	1,08	1,28	2,95	0,04
1998 ¹⁰	2,61	11,32	63,77	5,23	1,04	1,34	2,80	0,05
1999	2,66	12,59	64,68	5,45	1,05	1,49	2,84	0,06
2000	2,67	13,61	64,92	5,66	1,05	1,62	2,93	0,07
2001	2,54	13,49	63,80	5,49	1,00	1,60	2,82	0,07
2002	2,83	15,19	65,34	5,89	1,12	1,81	2,89	0,07
2003 ¹¹	3,23	15,65	62,79	6,17	1,28	1,86	2,78	0,25

Tabell 10. Registrert omsetning av alkohol i Norge 1920 – 2001, 1000 liter ⁸

År	Liter				Totalt	Liter ren alkohol ⁹			
	Brennevin	Vin	Øl	Frukt-drikk		Brennevin	Vin	Øl	Frukt-drikk
1920	Forbudstid	14 564	89 165		**	Forbudstid	1 456	3 530	
1930	6 765	4 820	52 388		6 017	2 857	826	2 334	
1940	5 679	3 652	47 080		5 171	2 418	622	2 131	
1950	9 807	3 053	59 215		7 080	3 975	487	2 618	
1960	10 449	4 438	87 687		9 112	4 520	650	3 942	
1965	11 333	5 636	103 272		10 370	4 905	781	4 684	
1970	14 105	9 042	142 142		13 816	6 051	1 280	6 485	
1975	17 405	13 350	181 670		17 133	7 362	1 794	7 977	
1980	18 376	17 979	196 097		18 944	7 791	2 373	8 780	
1981	15 494	17 107	183 389		16 994	6 570	2 221	8 203	
1982	11 926	14 174	193 328		15 556	5 045	1 832	8 679	
1983	12 574	16 529	185 819		15 793	5 306	2 123	8 364	
1984	12 710	18 132	193 591		16 332	5 325	2 321	8 686	
1985	14 229	21 212	197 001		17 278	5 848	2 714	8 716	
1986	12 988	21 541	211 593		17 541	5 351	2 750	9 440	
1987	13 462	24 739	214 718		18 154	5 506	3 151	9 497	
1988	12 041	26 973	220 369		17 839	4 925	3 284	9 630	
1989	11 097	27 815	218 583		17 353	4 539	3 310	9 504	
1990	10 384	27 231	221 753		17 139	4 248	3 257	9 634	

År	Liter				Liter ren alkohol ⁹				
	Brennevin	Vin	Øl	Frukt-drikk	Totalt	Brennevin	Vin	Øl	Frukt-drikk
1991	9 450	27 484	225 307		16 882	3 857	3 214	9 811	
1992	8 477	27 131	217 202		16 163	3 465	3 162	9 536	
1993	8 268	27 526	213 673		15 813	3 330	3 200	9 283	
1994	8 678	29 315	222 083		16 507	3 476	3 443	9 588	
1995	8 761	30 759	222 463		16 776	3 504	3 648	9 624	
1996	8 986	33 124	229 868	1 522	17 733	3 579	3 952	10 122	80
1997	9 578	37 927	237 125	2 851	18 885	3 803	4 515	10 416	151
1998 ¹¹	9 238	40 073	225 758		18 355	3 668	4 770	9 917	
1999	9 491	44 855	230 456	4 252	19 403	3 730	5 313	10 135	225
2000	9 578	48 762	232 676	5 295	20 292	3 764	5 794	10 496	238
2001	9 132	48 579	229 730	5 556	19 762	3 589	5 778	10 146	250
2002	10 234	54 953	236 931	5 884	21 299	4 034	6 547	10 452	265
2003 ¹¹	11 667	56 602	227 691	21 014	22 332	4 599	6 743	10 044	946

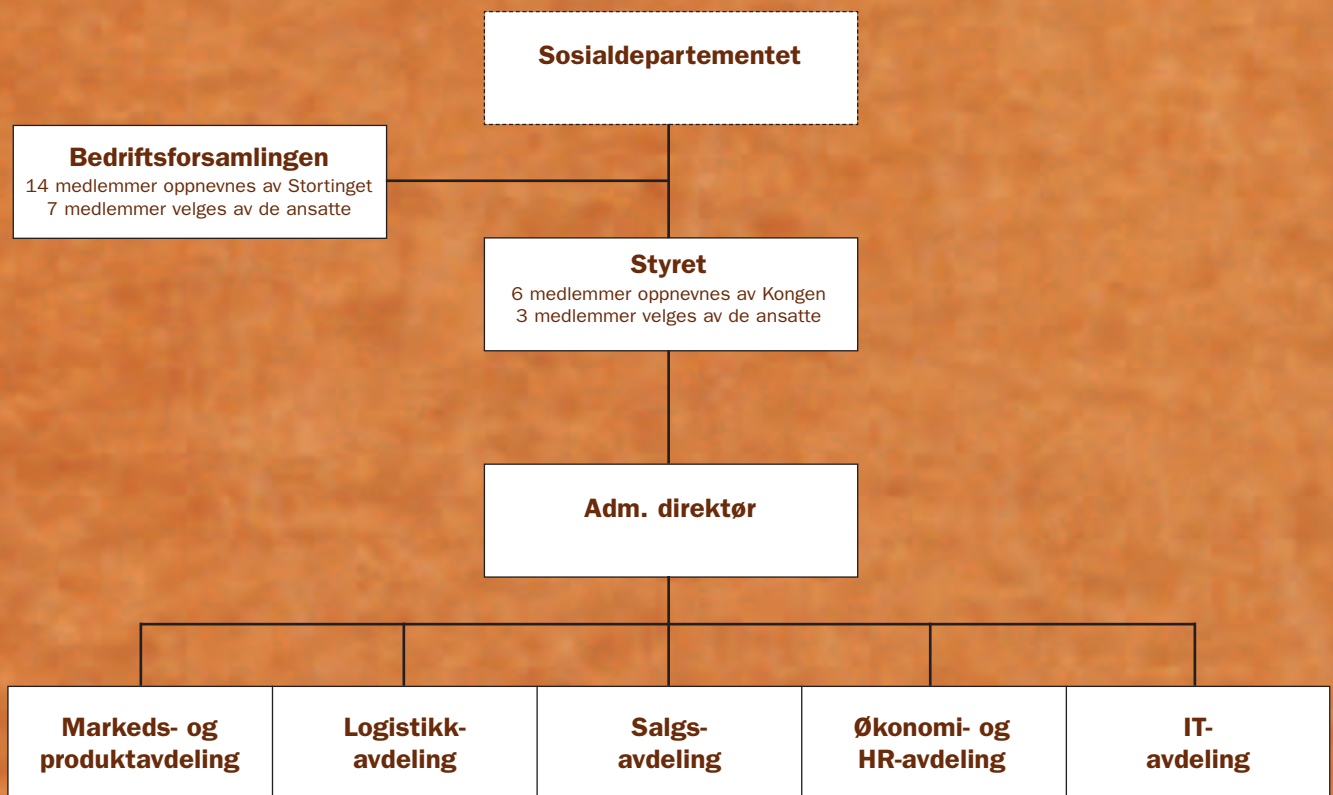
Tabell 11. Registrert alkoholforbruk i ulike land, 2001, liter per innbygger ¹²

Land	Ren alkohol	Brennevin, 40 prosent	Vin	Øl
Irland	10,8	6,0	12	151
Portugal	10,6	3,5	50	61
Frankrike	10,5	6,0	57	36
Spania	10,5	6,0	33	75
Tyskland	10,4	4,8	24	123
Ungarn	9,8	7,5	31	64
Danmark	9,5	2,9	31	99
Østerrike	9,2	3,5	31	107
Sveits	9,1	3,9	43	57
Storbritannia	8,5	3,8	18	97
Belgia	8,2	3,0	19	98
Kypros	8,2	8,0	17	59
Nederland	8,1	4,3	19	81
Hellas	7,9	4,8	34	39
Italia	7,6	1,0	50	29
New Zealand	7,6	3,9	17	80
Australia	7,4	3,0	20	93
Finland	7,4	5,4	20	80
Polen	7,0	8,3	6	61
USA	6,7	4,8	8	83
Canada	6,6	5,0	10	69
Japan	6,5	7,3	4	40
Argentina	6,2	0,8	34	37
Bulgaria	6,0	5,5	21	25
Sverige	4,9	2,5	16	56
Sør-Afrika	4,8	2,5	9	56
Norge	4,4	2,1	11	51
Island	3,9	2,5	8	49

Noter

- Fra 1996 har Vinmonopolet kun detaljsalg. Tallene for brennevinsomsetningen før 1996 omfatter kun innenlandsk salg.
- Drikk som inneholder tilvirket alkohol ublandet eller i blanding med andre produkter og som ikke er vin. Enhver drikk som inneholder mer enn 22 volumprosent alkohol regnes som brennevin.
- Drikk som er laget av druesaft ved alkoholgjæring og tilsatt tilvirket alkohol.
- Drikk som er laget av druesaft, frukt, bær, plantesaft eller honning ved alkoholgjæring uten tilsetning av tilvirket alkohol.
- Øl med alkoholstyrke over 4,75 volumprosent alkohol. Før 1993 bare utenlandsk øl med alkoholinnhold 2,5 – 7 volumprosent.
- Vin med alkoholstyrke til og med 2,75 (2,5 før 1995) volumprosent alkohol.
- Inkludert ukrydret brennevin.
- Kilde: Statistisk sentralbyrå. Produktkategoriseringen er ikke identisk med Vinmonopolets.
- 1 liter ren alkohol tilsvarer 3,5 flasker brennevin (0,7 liter 40 %), eller 12 helflasker vin (0,75 liter 11 %) eller 65 halvflasker middels sterkt øl.
- Tallene for 1998 er anslag. Det finnes ikke offisiell alkoholstatistikk for Norge for 1998.
- Anslag.
- Kilde: World Drink Trends, 2002 Edition. NTC Publications Ltd.

Organisasjonen per 1. januar 2004

Styre

(Funksjonstid 1. juli 2002 – 30. juni 2004)

Medlemmer oppnevnt av Kongen:

Harald Arnkværn, høyesterettsadvokat, Oslo, leder
Tone Skogen, avdelingsdirektør, Bærum, nestleder
Lise Christoffersen, Drammen
Arnfinn Holten, direktør, Asker
Jan Blomseth, daglig leder, Tromsø
Ingvild Strømsheim Wold, rådgiver, Oslo

Medlemmer valgt av og blant de ansatte:

Elianne Ingebrigtsen, butikksjef, Nesodden
Helge Storvik, butikksjef, Leikanger
Juul Lyseggen, butikksjef, Tønsberg

Varamedlemmer oppnevnt av Kongen:

Ann-Rigmor Lauritsen, direktør
Ivar Skei, ordfører
Vibeke Limi, selvstendig næringsdrivende
Kjellaug Nakkim

Varamedlemmer valgt av og blant de ansatte:

Jon Olav Tiseth, butikksjef
Harald Galåen, butikksjef
Turid Sundsetvik, butikksjef
Mons Torsvik, produkt rådgiver
Fridtjof Simonsen, produkt rådgiver
Lill Lund, revisjonskonsulent
Alf Ole Berglund, butikksjef

Bedriftsforsamling

(Funksjonstid 1. juli 2002 – 30. juni 2004)

Medlemmer oppnevnt av Stortinget:

Dagny Gärtner Hovig, informasjonssjef, Oslo, leder
Paul Oddvar Liseth, studieinspektør, Røyse, nestleder
Snorre Ness, ordfører, Namsos
Ranja Hauglid, daglig leder, Sjøvegan
Karl Einar Haslestad, ordfører, Sande
Joar Grøtting, daglig leder, Kolvareid

Jan Erik Fåne, informasjonsrådgiver, Jessheim
Thorhild Widvey, statssekretær, Oslo
Inger-Marie Ytterhorn, politisk rådgiver, Oslo
Peter N. Myhre, byråd, Oslo
Per Arne Tveit, kultur- og næringssjef, Holmedal
Klara Tveit, fritidsleder PUH, Sauda
Aud Angell, daglig leder, Alta
Tor Nymo, miljøarbeider, Bardufoss

Medlemmer valgt av og blant de ansatte:

Åse Engesæth, butikksjef, Straume
Halvor Bing Lorentzen, informasjonsrådgiver, Rasta
Kjell Roar Nilsen, nestleder, Harstad
Tone Paulsen, butikksjef, Hetlevik
Grethe Frydenlund, regnskapskonsulent, Nesbru
Otto Viken Lauvålien, butikksjef, Ålgård
Espen Sørensen, butikksjef, Skien

Kontrollkomité

Kontrollkomitéen er valgt av og blant bedriftsforsamlingens Stortingsoppnevnte medlemmer. Hovedoppgavene er å føre tilsyn med styrets og administrerende direktørs forvaltning av selskapet, og å påse at kontrolloppgaver blir utført.

Medlemmer:

Tor Nymo, leder
Ranja Hauglid
Jan Erik Fåne

Revisor

Ernst & Young AS

Administrativ ledelse

Knut Grøholt, administrerende direktør
Lars Sogn, markedsdirektør
Anne B. Heyerdahl, logistikkdirektør
Kjell Eliassen, salgsdirektør
Nordis Vik Olausson, økonomi- og HR- direktør
Thore Nylund, IT-direktør

AS Vinmonopolet

Foretaksregisteret NO 817 209 882 MVA

Hovedkontor

Dronning Mauds gate 1, Oslo

Postadresse: Postboks 1944 Vika, 0125 Oslo

Telefon: 04560

Telefaks: 22 01 50 09

www.vinmonopolet.no

kundesenter@vinmonopolet.no

✿ DESIGN OG ILLUSTRASJON: GRAFISK FORM AS
✿ V/ KATHINKA KVALSTAD ECKHOFF
✿ TRYKKERI: GRYTING AS ✿ OPPLAG: 4 000
✿ TRYKKET PÅ MILJØVENNLIG PAPIR

AS VINMONOPOLET
Postboks 1944 Vika
0125 Oslo
Telefon 04560
Telefaks 22 01 50 09
www.vinmonopolet.no

